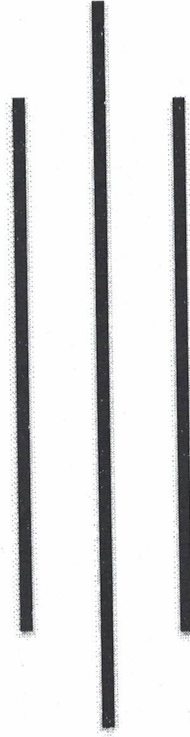

विधेयक संख्या :

प्रदेशमा विद्युत् विकास सम्बन्धमा व्यवस्था
गर्न बनेको विधेयक

२०८३

बागमती प्रदेश सभा सचिवालय
हेटौंडा, नेपाल

उद्देश्य र कारण

नेपालको संविधानको धारा ५७ को उपधारा (३) मा सङ्घ र प्रदेश को साझा अधिकारको प्रयोग संविधान, सङ्घीय कानून तथा प्रदेश कानून बमोजिम हुने उल्लेख गरिएको छ । नेपालको संविधानको अनुसूची-६ मा प्रदेशको अधिकारको सूची सूचिकृत गरिएको र सोहि अनुसूचीको क्रमसङ्ख्या ७ मा प्रदेशस्तरको विद्युत, सिंचाई र खानेपानी सेवा र परिवहनलाई एकल अधिकारको रूपमा तथा अनुसूची -९ को सङ्घ र प्रदेश र स्थानीय तहको को साझा अधिकार अन्तर्गत क्रम संख्या ५ मा विद्युत, खानेपानी तथा सरसफाई जस्ता सेवाहरूलाई राखिएको छ । त्यसैगरी राज्यको नीति निर्देशक सिद्धान्त, प्रचलित कानून, नेपाल सरकार तथा बागमती प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट, १६ औं आवधिक योजना, बागमती प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजना तथा दिगो विकासका लक्ष्य नं ७ मा स्वच्छ, दिगो उर्जा सेवा को उपलब्धतालाई सुनिश्चित गर्ने व्यवस्थाहरू उल्लेख गरिएका छन् । बागमती प्रदेश सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०८३ को अनुसूची २ को क्रमसंख्या ६ को सि.नं १ बमोजिम प्रदेशस्तरको विद्युत व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कानून निर्माण गर्ने जिम्मेवारी यस मन्त्रालयको रहेको छ ।

प्रदेशमा उपलब्ध जलस्रोत, नवीकरणीय ऊर्जा लगायतका प्राकृतिक स्रोतहरूको उपयोग गरी विद्युतको उत्पादन, प्रसारण, वितरण तथा व्यापारको विकास तथा प्रवर्धन गर्न, वातावरणमैत्री, स्वच्छ, भरपर्दो, गुणस्तरीय एवम् सुरक्षित विद्युत सेवा उपलब्ध गराउन तथा विद्युतमा लगानी आकर्षण गरी प्रदेशको आर्थिक समृद्धिमा योगदान पुऱ्याउन वाञ्छनीय भएकोले यो विधयेकको आवश्यकता रहेको देखिन्छ । प्रस्तुत सन्दर्भमा प्रदेश सरकार, स्थानीय तह र निजी क्षेत्रबीचको समन्वयलाई बलियो बनाउँदै विद्युत उत्पादन, प्रसारण, वितरण, व्यापार तथा अनुमतिपत्र व्यवस्थालाई लाई चुस्त-दुरुस्त पार्नु यो विधयेकको दीर्घकालीन उद्देश्य रहेको छ । प्रदेशको ऊर्जा क्षेत्रलाई व्यवस्थित, पारदर्शी र जनमुखी बनाउनको साथै विद्युत सेवामा नागरिकको पहुँच सुनिश्चित गर्दै गरिब, विपन्न, सीमान्तकृत र विपद् वा प्रकोपमा परेका परिवारलाई विद्युत उपभोगमा निःशुल्क वितरण, महसुल छुट वा अनुदान प्रदान गर्ने, अनुगमन र नियमन जस्ता विषयलाई व्यवस्थित गर्नु नै यो विधयेक को मुख्य उद्देश्य हो ।

माननीय कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री

खानेपानी, उर्जा तथा सिंचाई मन्त्रालय

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री

खानेपानी, उर्जा तथा सिंचाई मन्त्रालय

आर्थिक टिप्पणी

प्रदेशमा उपलब्ध जलस्रोत तथा नवीकरणीय ऊर्जा जस्ता प्राकृतिक स्रोतहरूको उपयोग गरी विद्युतको उत्पादन, प्रसारण, वितरण र व्यापारलाई विकास तथा प्रवर्द्धन गर्ने, नागरिकहरूको विद्युत सेवामा पहुँच सुनिश्चित गर्ने, ग्रामीण विद्युतीकरणलाई प्रोत्साहन दिने र विद्युत क्षेत्रमा निजी, सार्वजनिक तथा सार्वजनिक-निजी साझेदारीको लगानी आकर्षित गर्ने उद्देश्यले "प्रदेश विद्युत ऐन, २०८३" तर्जुमा गरी प्रदेश सभामा प्रस्तुत गरिएको छ। यो विधेयकमा रहेका व्यवस्थाहरू लागू हुँदा प्रदेश सरकारमा पर्न सक्ने आर्थिक दायित्वलाई ध्यानमा राखेर निम्नानुसार आर्थिक टिप्पणी पेस गरिएको छः:

- (क) प्रदेशस्तरका विद्युत आयोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन, सर्वेक्षण तथा विद्युत विकास गुरुयोजना अध्ययन गर्ने व्यवस्था विधेयकमा राखिएको छ। यस्ता कार्यहरू हाल मन्त्रालय तथा मातहतका निकायबाट सम्पादन हुँदै आएको र आवश्यकताअनुसार नेपाल सरकार, स्थानीय तह तथा प्रदेश सरकारका सम्बन्धित निकायसँग समन्वय साझेदारी तथा सहकार्य गर्न सक्नेछ। यसबाट प्रदेश सरकारमा उल्लेखनीय अतिरिक्त आर्थिक दायित्व सिर्जना हुने छैन।
- (ख) दफा ४ र दफा ९ बमोजिम विद्युत आयोजनाको प्राथमिकीकरण तथा विद्युत विकाससम्बन्धी गुरुयोजना तर्जुमा गर्ने जिम्मेवारी निर्देशक समिति र मन्त्रालयलाई दिइएको छ। यो कार्य मन्त्रालयको नियमित जनशक्ति र स्रोतसाधनबाटै सम्पन्न हुने भएकोले यसबाट थप आर्थिक भार पर्ने छैन।
- (ग) दफा ५ र दफा ७ बमोजिम ग्रामीण विद्युतीकरण, लघु तथा साना जलविद्युत र नवीकरणीय ऊर्जाको विकासमा स्थानीय तह तथा विद्युत उपभोक्ता संस्थालाई सहयोग गर्ने र गरिब, विपन्न, सीमान्तकृत तथा विपद्बाट प्रभावित परिवारलाई विद्युत उपभोगमा निःशुल्क वितरण, महसुल छुट दिने वा अनुदान दिन सकिने व्यवस्था रहेको छ। यी व्यवस्थाहरू अनीवार्य नभई ऐच्छिक प्रकृतिका रहेका हुनाले र प्रदेश सरकारले आवश्यकता, औचित्य र उपलब्ध स्रोतका आधारमा निर्णय गर्ने भएकोले यस्ता कार्यक्रमहरू प्रदेश सरकारको वार्षिक स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन गरिने हुँदा आवश्यक बजेट विनियोजनको सीमा भित्र रहेर नै व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
खानेपाली, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

- (घ) प्रदेश सरकारले विद्युत आयोजनामा शेयर लगानी तथा साझेदारी गर्न सक्ने व्यवस्था पनि राखिएको छ। यस्ता लगानीहरू परियोजनाको आर्थिक, प्राविधिक तथा वित्तीय सम्भाव्यता मूल्याङ्कन गरी प्रदेश सरकारको स्वीकृत नीति तथा बजेट बमोजिम मात्र गरिने भएकाले स्वतः अतिरिक्त वित्तीय दायित्व सिर्जना हुनेछैन।
- (ङ) दफा १०, २१ र २५ बमोजिम विद्युत आयोजनाको अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने, प्रस्ताव आह्वान सम्बन्धी कार्यविधिगत उल्लेख गरिएको छ। यस्ता कार्यका लागि प्रस्तावदातासँग निवेदन दस्तुर, प्रस्तावपत्र दस्तुर, धरौटी तथा अन्य आवश्यक दस्तुर समेत लिन सक्ने व्यवस्था रहेको हुँदा यसबाट कार्यालय सञ्चालनका लागि आवश्यक पर्ने खर्च व्यहोर्न सहज हुने र प्रदेश सरकारलाई अतिरिक्त आर्थिक स्रोत समेत प्राप्त हुनेछ।
- (च) दफा २० बमोजिम विद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन प्रतिस्पर्धाको आधारमा गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोले विधेयकमा रहेका व्यवस्थाका कारण आयोजनाको लागतमा कुनै प्रतिकूल प्रभाव पर्ने छैन। प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट विद्युत आयोजनाको विकास हुने हुँदा आयोजनाको लागत घटाउन र प्रदेश सरकारलाई बढी आर्थिक प्रतिफल प्राप्त गर्न समेत सहयोग पुग्नेछ।
- (छ) दफा २३ बमोजिमको प्रस्ताव मूल्याङ्कन समिति र दफा २४ बमोजिमको प्राविधिक समितिमा रहने पदाधिकारीहरूमध्ये कार्यालय प्रमुख, आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख र कानून अधिकृत पदेन सदस्य रहने भएकाले उनीहरूका लागि थप पारिश्रमिक दिनुपर्ने छैन। समितिले मनोनयन गर्ने विषयविज्ञहरूलाई तोकिए बमोजिमको बैठक भत्ता मात्र उपलब्ध गराइने भएकोले यसको खर्च न्यून हुने र सो खर्च कार्यालयको साधारण प्रशासनिक खर्चअन्तर्गत व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ,
- (ज) दफा २६ बमोजिमको प्रदेश विद्युत निर्देशक समितिमा रहने मन्त्री, सचिव तथा अन्य सरकारी पदाधिकारीहरू सदस्यको रूपमा रहने भएकाले तिनका लागि थप पारिश्रमिक दिनुपर्ने छैन। उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिम मनोनयन हुने सदस्यहरूको सेवा सुविधा मात्र मन्त्रालयले तोके बमोजिम उपलब्ध गराइनेछ, जसको खर्च समितिको प्रशासनिक खर्चअन्तर्गत मन्त्रालयको सालबसाली बजेटबाट नै व्यहोर्न सकिनेछ,
- (झ) दफा ३७ बमोजिम विद्युत उत्पादन तथा प्रसारण अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले बुझाउनुपर्ने रोयल्टी सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित (संघीय) कानून बमोजिम हुने व्यवस्था रहेकोले यस विधेयकबाट थप वा फरक प्रकृतिको आर्थिक दायित्व सिर्जना हुने छैन, साथै यस्तो रोयल्टी रकम प्रचलित कानून बमोजिमको बाँडफाँडको आधारमा प्रदेश सरकारले समेत प्राप्त गर्नेछ,

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
बागमती, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

- (ज) दफा ३८ देखि ४० सम्म रहेका घरजग्गा प्रयोग, प्राप्ति तथा प्रवेश सम्बन्धी व्यवस्थाहरूमा खर्च, क्षतिपूर्ति सम्बन्धित अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले नै व्यहोर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको हुँदा यसबाट पनि प्रदेश सरकारलाई थप आर्थिक दायित्व पर्ने छैन,
- (ट) अतः माथि प्रस्तुत गरिए अनुसार वार्षिक बजेटमा नियमित तथा स्वाभाविक रूपमा हुने बढोत्तरी बाहेक यस विधेयकमा रहेका व्यवस्थाहरूको कार्यान्वयनबाट प्रदेश सरकारलाई थप आर्थिक दायित्व पर्ने छैन। अनुमतिपत्र, प्रस्तावपत्र, धरौटी तथा अन्य दस्तुर र रोयल्टी जस्ता स्रोतबाट प्रदेश सरकारलाई थप राजस्व समेत प्राप्त हुने देखिन्छ।

माननीय कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री

खानेपानी, उर्जा तथा सिंचाई मन्त्रालय

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री

खानेपानी, उर्जा तथा सिंचाई मन्त्रालय

प्रदेश बिद्युत बिकास सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको बिधेयकमा प्रस्ताव भएको प्रत्यायोजित व्यवस्थापन सम्बन्धी टिप्पणी

क्र.सं.	विधेयकको दफा/उपदफा	प्रत्यायोजित व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवस्था	प्रत्यायोजित व्यवस्थापनको प्रकृति र सीमा	प्रत्यायोजित व्यवस्थापन बाट पर्न सक्ने प्रभाव
१.	दफा ४ को उपदफा (३)	उपदफा (१) बमोजिमको आयोजनामा प्रचलित कानून बमोजिम प्राप्त हुने छुट, सहूलियत तथा सुविधाका अतिरिक्त यस ऐन बमोजिम उपलब्ध गराइने छुट, सहूलियत तथा अन्य सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ।	नियमित परिवर्तित हुने छुट, सहूलियत तथा अन्य सुविधा नियमावलीमा राख्न उपयुक्त हुने भएकोले ।	संघीय कानून तथा प्रादेशिक नीतिको कार्यान्वयन सुनिश्चितता गर्न यो व्यवस्था राख्न उपयुक्त भएको ।
२.	दफा ५ को उपदफा (४)	ग्रामीण विद्युतीकरण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।	भौगोलिक अवस्था, विद्युतको पहुँचको अवस्थालाई ध्यान दिन अवस्थितिको आधारमा विस्तृत व्यवस्था नियमावलीमा राख्न उपयुक्त हुने।	प्रक्रियागत व्यवस्था रहेकोले नियमावलीमा राख्न उपयुक्त भएको ।

[Handwritten signature]

मन्त्री कार्यालय
बालुवाटार, काठमाडौं

प्रदेश विद्युत बिकास सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयकमा प्रस्ताव भएको प्रत्यायोजित व्यवस्थापन सम्बन्धी टिप्पणी

३.	७ को उपदफा (२)	गरिब तथा विपन्न, सीमान्तकृत र जोखिम तथा विपद वा प्रकोपमा परेका भनी प्रचलित कानून बमोजिम पहिचान भएका परिवारलाई तोकिए बमोजिमको विद्युत उपभोगमा प्रदेश सरकारले निःशुल्क वितरण, महसुल छुट वा अनुदान प्रदान गर्न सक्नेछ।	प्रदेशको क्षमता र नीति बमोजिम गरिब तथा विपन्न, सीमान्तकृत र जोखिम तथा विपद वा प्रकोपमा पहिचान भएका परिवारलाई प्रदेश सरकारले विद्युत उपभोगमा निःशुल्क वितरण, महसुल छुट वा अनुदान प्रदान गर्ने व्यवस्थालाई सहज बनाउन।	प्रदेशको क्षमता र नीति अनुरूप विद्युत वितरणलाई आवश्यकता बमोजिम लागु गर्न।
४.	१० को उपदफा (३)	दफा २५ को उपदफा (१) बमोजिम छनोट भएको प्रस्तावदातासँग कार्यालय प्रमुखले सात दिनभित्रमा तोकिए बमोजिमको ढाँचा, दस्तुर र म्याद अनुसार सर्वेक्षण-अध्ययन चरणको अनुमतिपत्र दिई सम्झौता गर्नु पर्नेछ।	ढाँचा, दस्तुर र म्याद अनुसार सर्वेक्षण-अध्ययन चरणको अनुमतिपत्र समयानुसार परिवर्तन हुन सक्ने भएकोले नियमावलीमा राख्न उपयुक्त हुने।	ऐनको अधिनमा रही ढाँचा, दस्तुर र म्यादको विषयलाई अझ स्पष्ट बनाउने।
५.	दफा १० को उपदफा (४)	प्रवर्धकले प्रचलित कानूनबमोजिम वातावरण सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरी स्वीकृत गराउनु पर्नेछ। उक्त प्रतिवेदन आयोजनाको प्रकृति अनुसार तोकिएको समयभित्र कार्यालयमा पेस गर्नु पर्नेछ।	आयोजनाको प्रकृति अनुसार समयावधि नियमावलीमा तोकन उपयुक्त हुने भएकोले।	फरक फरक प्रकृतिको आयोजना हुने र सोले पेस गर्ने प्रतिवेदनको प्रकृति समयावधि फरक हुने भएकोले।

(Signature)
मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री

गणराज्य नेपाल
बाँसगाती, उर्जा तथा विद्युत मन्त्रालय

प्रदेश विद्युत विकास सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको बिधेयकमा प्रस्ताव भएको प्रत्यायोजित व्यवस्थापन सम्बन्धी टिप्पणी

६.	दफा १० को उपदफा (८)	उपदफा (७) बमोजिम सुझावसहित प्रतिवेदन प्राप्त भएपश्चात् विद्युत उत्पादन गर्न उपयुक्त देखिएमा कार्यालय प्रमुखले यस ऐन बमोजिम प्रतिस्पर्धाको आधारमा आयोजना विकास तथा उत्पादन चरणको लागि प्रवर्द्धक छनौट गरी त्यसरी छनौट भएको प्रवर्धकसँग सातदिनभित्र तोकिए बमोजिमको दस्तुर लिई तोकिए बमोजिमको ढाँचामा आयोजना विकास तथा उत्पादन चरणको अनुमतिपत्र जारी गर्नेछ।	दस्तुर रकम फेरबदल भई रहने हुनाले नियममा राखिने ।	दस्तुर रकममा स्पष्टता हुने।
७.	दफा १० को उपदफा (१२)	उपदफा (८) बमोजिम प्रवर्धकले तोकिए बमोजिमको बीमा गर्नु पर्नेछ।	बीमाको व्यस्थालाई अझ विस्तृतरूपमा राख्नु पर्ने भएकोले।	प्रक्रियागत विषयलाई अझ स्पष्ट बनाउन नियमावलीमा व्यवस्था गरिने।
८.	दफा १० को उपदफा (१३)	उत्पादन अनुमतिपत्र तथा विद्युत प्रसारण, वितरण, व्यापार र ग्राहक सेवाको अनुमतिपत्र सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।	विद्युत प्रसारण, वितरण, व्यापार र ग्राहक सेवाको अनुमतिपत्र सम्बन्धी प्राविधिक तथा कार्यविधिगत विषय भएकोले नियमावलीमा राख्नुपर्ने।	विद्युत प्रसारण, वितरण, व्यापार र ग्राहक सेवाको अनुमतिपत्र सम्बन्धी प्राविधिक तथा कार्यविधिगत विषय भएको र यस्ता विषय फेरबदल भइरहने हुदाँ।

मा. कृष्णाकुमार तामाङ
मन्त्री

बानेश्वरी, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

प्रदेश विद्युत विकास सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयकमा प्रस्ताव भएको प्रत्यायोजित व्यवस्थापन सम्बन्धी टिप्पणी

९.	दफा १४ को उपदफा (१)	यस ऐन बमोजिम विद्युत प्रसारण, वितरण, व्यापार तथा ग्राहक सेवाको अनुमतिपत्रको नवीकरण तोकिए बमोजिम हुनेछ।	विद्युत प्रसारण, वितरण, व्यापार र ग्राहक सेवाको अनुमतिपत्र नवीकरण सम्बन्धी विषय निरन्तरता हुने र आवश्यकतानुसार फेरबदल गर्नु पर्ने भएकोले नियमावलीमा राख्नुपर्ने।	विद्युत प्रसारण, वितरण, व्यापार र ग्राहक सेवाको अनुमतिपत्र नवीकरण सम्बन्धीलाई स्पष्ट बनाउनु पर्ने भएकोले।
१०.	दफा १५ को उपदफा (१)	अनुमतिपत्र प्राप्त प्रवर्धकले प्रत्येक वर्षको असोज महिनाभित्र तोकिए बमोजिमको वार्षिक प्रगति विवरण कार्यालयमा पेस गर्नु पर्नेछ।	प्रतिवेदनको ढाँचा कार्यविधिगत विषय भएकोले नियमावलीमा तोकन उपयुक्त हुने भएकोले।	ढाँचा प्रतिवेदनको आयोजनानुसार फरक फरक हुने भएकोले।

(Handwritten signature)

स. कृष्णकुमार तामाङ

मन्त्री

बानेश्वर, काठमाडौं

प्रदेश विद्युत विकास सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयकमा प्रस्ताव भएको प्रत्यायोजित व्यवस्थापन सम्बन्धी टिप्पणी

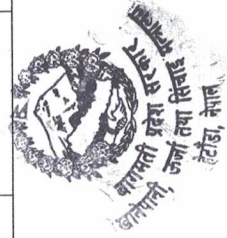
११.	दफा १७ को उपदफा (३)	<p>उपदफा (१) बमोजिम प्रदेश सरकारमा हस्तान्तरण हुने आयोगको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निजी संस्थाबाट गरिने भएमा प्रदेश सरकारले अनुमतिपत्रको अवधि समाप्त हुनुभन्दा एक वर्ष अगावै प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट त्यस्तो निजी संस्थाको छनोट गरी उपदफा (२) बमोजिम विद्युत आयोग र संरचनाको सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार कार्यमा संलग्न गराउनु पर्नेछ। निजी संस्थाको योग्यता र छनोट सम्बन्धी अन्य कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ।</p>	<p>प्रदेश सरकारमा प्राप्त भइसकेको आयोजनाको प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट त्यस्तो निजी संस्थाको छनोट गरी निजी संस्थालाई हस्तान्तरण गरिने हुदाँ त्यस्ता संस्थाको योग्यता र छनोट सम्बन्धी अन्य कार्यविधिगत विषय नियमावलीमा तोक्न उपयुक्त हुने।</p>	कार्यविधिगत विषयको विषय ऐनलेनै स्पष्ट बोलेको।
१२.	दफा १९ को उपदफा (१) को खण्ड (घ)	<p>सर्वेक्षण-अध्ययन अनुमतिपत्रको अवधिभित्र विद्युत उत्पादन अनुमतिपत्रका लागि निवेदन दिएकोमा तोकिएको समयभित्र आयोजना अध्ययन प्रतिवेदन, वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन, आयोग सञ्चालन विधि र वित्तीय व्यवस्थापनसम्बन्धी कागजात पेस गर्न नसकी दफा १६ बमोजिम सर्वेक्षण अनुमतिपत्र खारेज भएका आयोजना,</p>	<p>आयोजनाको प्रकृति अनुसार सर्वेक्षण-अध्ययन अनुमतिपत्र समयवधि तय हुने भएकोले नियमावलीमा तोक्न उपयुक्त हुने भएकोले।</p>	<p>फरक फरक प्रकृतिको आयोजना हुने र सोले पेस गर्ने प्रतिवेदनको प्रकृति समयवधि फरक हुने भएकोले।</p>

श्री बृषभकुमार तामाङ
मन्त्री
खातेपानी, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

प्रदेश विद्युत विकास सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयकमा प्रस्ताव भएको प्रत्यायोजित व्यवस्थापन सम्बन्धी टिप्पणी

१३.	दफा १९ को उपदफा (४)	विद्युत आयोजनाको सूची तयारीसम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।	सारभूत विषय ऐनमै राखी अन्य प्रक्रियागत विषय नियमावलीमा राख्न खोजिएको।	प्रक्रियागत विषय नियमावलीमा राख्न उपयुक्त हुने।
१४.	दफा २० को उपदफा (३)	जलविद्युत बाहेकका सौर्य, वायु लगायत अन्य स्रोतबाट उत्पादन तथा सञ्चालन हुने विद्युत आयोजनको प्रतिस्पर्धा सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।	प्रतिस्पर्धा सम्बन्धी विषय सार्वजनिक खरिद ऐन तथा अन्य ऐनले समेत नियमन गर्ने साथै प्रक्रिया सम्बन्धी विषय नियमावलीमा राख्न उपयुक्त हुने।	प्रक्रिया सम्बन्धी विषय नियमावलीमा राखिने।
१५.	२० को उपदफा (४)	विद्युतको प्रसारण, वितरण, व्यापार र ग्राहक सेवाको विकास तथा सञ्चालन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।	विद्युत प्रसारण, वितरण, व्यापार र ग्राहक सेवाको विकास तथा सञ्चालन निरन्तरता हुने र आवश्यकतानुसार फेरबदल गर्नु पर्ने भएकोले नियमावलीमा राख्नुपर्ने।	विद्युत प्रसारण, वितरण, व्यापार र ग्राहक सेवाको विकास तथा सञ्चालन सम्बन्धी विषय स्पष्ट बनाउनु पर्ने भएकोले।
१६.	दफा २१ को उपदफा (१) को खण्ड (झ)	तोकिए बमोजिमको अन्य विवरण।	मूलभूत विषय ऐनमै राखि अन्य छुटका विषय नियमावलीमा राख्न उपयुक्त हुने।	सम्पूर्ण विषय ऐनमा राख्न सम्भव नएकोले।

(Signature)

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री

खानेपानी, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

प्रदेश विद्युत विकास सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयकमा प्रस्ताव भएको प्रत्यायोजित व्यवस्थापन सम्बन्धी टिप्पणी

१७.	दफा २१ को उपदफा (३) र उपदफा (३) को खण्ड (घ)	(३) उपदफा (१) बमोजिमको सूचना जारी भएपछि प्रस्तावदाताले प्रस्ताव पेस गर्ने अन्तिम मितिभन्दा कम्तीमा सात दिन अगावै तोकिएबमोजिमको दस्तुर र धरौटीसहित प्रस्तावपत्र खरिद गर्नुपर्नेछ। प्रस्ताव पेस गर्दा देहायका कागजात संलग्न गर्नु पर्नेछः-	दस्तुर रकम फेरबदल भई रहने हुनाले नियममा राखिने। आयोजनाको प्रकृति अनुसार प्रस्तावको ढाँचा समेत परिवर्तन हुने हुदाँ।	दस्तुर रकममा स्पष्टता हुने। आयोजनाको प्रकृति अनुसार प्रस्तावको ढाँचा समेत परिवर्तन हुने यस्ता विषय नियमावलीमा राख्नुपर्ने प्रत्यायोजित विधानको सिद्धान्त समेत रहेको।
१८.	दफा २१ को उपदफा (६)	प्रस्तावमा सम्बन्धित आयोजनाको पछिल्लो अध्ययन प्रतिवेदनको विवरण समावेश गर्नु पर्नेछ। थप अध्ययन भइसकेको भएमा प्रस्तावदाताले तोकिएबमोजिमको दस्तुर	दस्तुर रकम फेरबदल भई रहने हुनाले नियममा राखिने।	दस्तुर रकममा स्पष्टता हुने।

मा. वृत्तेश्वर तामाङ
मन्त्री

खासपानी, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

प्रदेश विद्युत विकास सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयकमा प्रस्ताव भएको प्रत्यायोजित व्यवस्थापन सम्बन्धी टिप्पणी

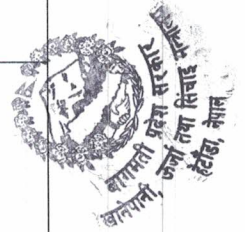
		तिरीकार्यालयबाट पछिल्लो अध्ययन प्रतिवेदन खरिद गर्न सक्नेछ।		
१९.	दफा २१ को उपदफा (७)	उपदफा (३) बमोजिम प्रस्ताव पेस गर्दा प्राविधिक र आर्थिक प्रस्ताव छुट्टाछुट्टै सिलबन्दी खाममा राख्नुपर्नेछ। प्रत्येक शिलबन्दी खामको बाहिर प्रस्तावको किसिम स्पष्ट उल्लेख गरी दुवै खाम अर्को खाममा राखी सिलबन्दी गर्नु पर्नेछ। प्राविधिक प्रस्तावको खाममा तोकिएबमोजिमको धरौटी जम्मा गरेको प्रमाण समावेश गर्नु पर्नेछ।	आयोजनाको प्रकार, क्षमता र लागत बमोजिम धरौटी रकम फेरबदल भई राखे हुदा नियममा राखिने।	धरौटी रकममा स्पष्टता हुने।
२०.	दफा २१ को उपदफा (८) को खण्ड (झ)	(झ) तोकिए बमोजिम अन्य कुरा।	मूलभूत विषय ऐनमै राखि अन्य छुटका विषय नियावलिमा राख उपयुक्त हुने।	सम्पूर्ण विषय ऐनमा राख सम्भव नएकोले।
२१.	दफा २१ को उपदफा (९)	उपदफा (८) बमोजिम तयार भएको प्रस्ताव स्वीकृति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।	मूलभूत विषय ऐनमै राखि अन्य छुटका विषय नियावलिमा राख उपयुक्त हुने।	सम्पूर्ण विषय ऐनमा राख सम्भव नभएकोले।

बालेपानी, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय
 श्री गणेश कुमार तामाङ
 मन्त्री

प्रदेश बिद्युत विकास सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयकमा प्रस्ताव भएको प्रत्यायोजित व्यवस्थापन सम्बन्धी टिप्पणी

२२.	दफा २२ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को उपखण्ड (४)	तोकिए बमोजिमका अन्य आधारहरू ।	मूलभूत विषय ऐनमै राखि अन्य छुटका विषय नियावलिमा राख्न उपयुक्त हुने ।	सम्पूर्ण विषय ऐनमा राख्न सम्भव नएकोले ।
२३.	दफा २२ को उपदफा (२)	उपदफा (१) को खण्ड (ख) बमोजिम प्रदेश सरकारलाई दिनुपर्ने न्यूनतम आर्थिक प्रतिफल सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।	प्रदेश सरकारको नीति बमोजिम आर्थिक प्रतिफल सम्बन्धी व्यवस्था परिवर्तन हुन सक्ने भएकोले ।	प्रदेश सरकारको नीति बमोजिम आर्थिक प्रतिफल सम्बन्धी व्यवस्था परिवर्तन हुन सक्ने विषय नियमावलीमा राख्दा उपयुक्त हुने ।
२४.	दफा २२ को उपदफा (३)	प्राविधिक तथा आर्थिक आधार सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।	प्राविधिक तथा आर्थिक आधार सम्बन्धी विषयहरू तय गरी नियममा समावेश गरिनेछ ।	प्राविधिक तथा आर्थिक आधार सम्बन्धी विषयहरू तय गरि छनोटको आधारहरू पारदर्शि हुनेछन् ।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
खातेपानी, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

प्रदेश विद्युत विकास सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयकमा प्रस्ताव भएको प्रत्यायोजित व्यवस्थापन सम्बन्धी टिप्पणी

२५.	दफा २३ को उपदफा (१४)	प्राविधिक र आर्थिक प्रस्ताव मूल्याङ्कनसम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।	मूल्याङ्कन गर्ने विधि थप स्पष्ट गर्न नियममा समावेश गरिनेछ।	मूल्याङ्कन सम्बन्धी अस्पष्टता समाधान हुनेछ।
२६.	दफा २७ को खण्ड (छ)	तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने।	मूलभूत विषय ऐनमै राखि अन्य छुटका विषय नियावलीमा राख्न उपयुक्त हुने।	सम्पूर्ण विषय ऐनमा राख्न सम्भव नएकोले।
२७.	दफा २८ को उपदफा (३)	विद्युत वितरण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।	विद्युत वितरण प्रक्रिया, दस्तुर तथा छुट जस्ता विषय नियमावलीमा राखिने छ।	विद्युत वितरण सम्बन्धी व्यवस्थालाई स्पष्ट बनाउने छ।
२८.	दफा २९ को उपदफा (४)	उपदफा (१) बमोजिमको विद्युत खरिद बिक्री सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।	विद्युत खरिद बिक्री विषयवस्तु तय गरी नियमावलीमा समाविष्ट गरिनेछ।	विद्युत खरिद बिक्री कार्यको पूर्वानुमान ल्याउने छ।
२९.	दफा ३० को उपदफा (३)	ग्राहक सेवा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।	ग्राहक सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषयहरू नियममा समावेश गरिनेछ।	ग्राहक सेवा सम्बन्धी विषय स्पष्ट हुनेछ।
३०.	दफा ३३ को उपदफा (१)	अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले विद्युतको उत्पादन, प्रसारण, वितरण र मर्मत सम्भार गर्दा प्रचलित कानून वा तोकिए बमोजिमको गुणस्तर कायम राख्नु पर्नेछ।	विद्युतको उत्पादन, प्रसारण, वितरण र मर्मत सम्भार कार्य गर्दा गुणस्तर कायम गर्ने आधार र गुणस्तर सुनिश्चिताका विषय नियमावलीमा समावेश गरिनेछ।	विद्युतको उत्पादन, प्रसारण, वितरण र मर्मत सम्भारमा गुणस्तर कायम हुनेछ।

मा. कृष्णकुमार शर्मा
मन्त्री
बागेश्वरी, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

प्रदेश विद्युत विकास सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयकमा प्रस्ताव भएको प्रत्यायोजित व्यवस्थापन सम्बन्धी टिप्पणी

३१.	दफा ३३ को उपदफा (२)	अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले विद्युतको उत्पादन, प्रसारण, वितरण र मर्मत सम्भार गर्दा तोकिए बमोजिमको सुरक्षात्मक उपाय अवलम्बन गरी भरपर्दो र सुरक्षित विद्युत आपूर्ति गर्नु पर्नेछ।	विद्युतको उत्पादन, प्रसारण, वितरण र मर्मत सम्भार गर्दा अवलम्बन गर्नुपर्ने सुरक्षात्मक उपाय नियमावलीमा समावेश गरिनेछ।	विद्युतको उत्पादन, प्रसारण, वितरण र मर्मत सम्भार गर्दा सुरक्षात्मक विषय सुनिश्चित हुनेछ।
३२.	दफा ३६ को उपदफा (३)	उपदफा (१) बमोजिमको विद्युत खरिद बिक्री सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।	विद्युत खरिद बिक्री विषयवस्तु तय गरी नियमावलीमा समाविष्ट गरिनेछ।	विद्युत खरिद बिक्री कार्यको पूर्वानुमान ल्याउने छ।
३३.	दफा ३९ को उपदफा (५)	क्षतिपूर्ति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।	क्षतिपूर्ति सम्बन्धी व्यवस्था विस्तृत रूपमा कार्यविधि बनाई लागू गर्न उपयुक्त हुने भएकोले नियममा राखिने।	क्षतिपूर्ति सम्बन्धमा थप स्पष्टता हुने।
३४.	दफा ४५ को उपदफा (२)	विद्युत आयोजनाबाट प्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित स्थानीय बासिन्दाले त्यस्तो आयोजना विकासको लागि शेयर लगानी गर्न चाहेमा स्वपूजीको शेयर लगानीको आधारमा न्यूनतम र अधिकतम शेयर सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित कानून वा तोकिए बमोजिम हुनेछ।	विद्युत आयोजनाबाट प्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित स्थानीय बासिन्दाको समेत आयोजनाप्रति अपनत्वको लागि अधिकतम र न्यूनतम शेयर प्रदान गर्ने कार्यविधिलाई नियमावलीमा राखी आयोजनाको विकास गरिनेछ।	आयोजनाबाट प्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित स्थानीय बासिन्दालाई शेयर प्रदान गरी आयोजनाप्रति अपनत्व विकास भएको हुनेछ।

माननीय कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री

खानेपानी, उर्जा तथा सिंचाई मन्त्रालय

माननीय मन्त्री

प्रदेश विद्युत ऐन, २०८३ को व्याख्यात्मक टिप्पणी

१. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानको अनुसूची ६ ले प्रदेश सरकारलाई प्रदेशस्तरका जलविद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन गर्ने अधिकार प्रदान गरेको छ। सोही संवैधानिक व्यवस्थाअनुसार बागमती प्रदेशमा उपलब्ध जलस्रोत तथा नवीकरणीय ऊर्जाको सदुपयोग गरी विद्युत उत्पादन, प्रसारण, वितरण र व्यापारको प्रवर्द्धन गर्दै नागरिकलाई स्वच्छ, सुरक्षित, भरपर्दो र गुणस्तरीय विद्युत सेवा उपलब्ध गराउने उद्देश्यले प्रदेश विद्युत ऐन, २०८३ तर्जुमा गरिएको हो।

यस विधेयकले प्रदेशको क्षेत्राधिकारभित्रका विद्युत आयोजनाको विकास, अनुमतिपत्र, नियमन र सञ्चालनका लागि आवश्यक कानूनी आधार निर्माण गर्नुका साथै प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको भूमिका स्पष्ट गर्दै लगानी प्रवर्द्धन, विद्युतमा नागरिकको पहुँच विस्तार र प्रतिस्पर्धात्मक वातावरण सिर्जना गर्ने लक्ष्य राखेको छ।

प्रदेश सभामा हुने दफावार छलफल र बहसलाई व्यवस्थित तथा प्रभावकारी बनाउन यो व्याख्यात्मक टिप्पणी तयार गरिएको हो, जसले विधेयकका कानूनी तथा व्यावहारिक पक्षहरू बुझ्न सरोकारवालाहरूलाई सहयोग पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ।

२. व्याख्यात्मक टिप्पणीको उद्देश्य र प्रयोजन:

देहायका उद्देश्य र प्रयोजनको लागि यो विधेयकमा रहेका प्रत्येक दफाको व्याख्यात्मक टिप्पणी तयार गरिएको छ:

- विधेयकको सम्बन्धमा बागमती प्रदेश सरकारको बुझाइ र अवधारणा प्रदेश सभालाई बोध गराउन,
- प्रदेश सभा र त्यस अन्तर्गतका समितिमा हुने छलफलको लागि विधेयकको प्रत्येक दफामा अन्तरनिहित अर्थ र अभिप्राय उपलब्ध गराउन,
- प्रत्यायोजित विधायन बनाउनुपर्ने विषयहरूको आवश्यक जाँचमा सहयोग पुऱ्याउन,
- अदालत, कानून व्यवसायी तथा कानून कार्यान्वयन गर्ने निकाय तथा अधिकारीहरूलाई कानूनको कार्यान्वयन र व्याख्यामा सघाउ पुऱ्याउन,
- विधेयकको आवश्यकता र महत्वको विषयमा सरोकारवाला तथा सर्वसाधारणलाई जानकारी दिन तथा सूचित गर्न,
- प्रदेशभित्रका प्राकृतिक स्रोत साधनको उपयोग, लाभको बाँडफाँट र विकास सम्बन्धी अधिकारको कार्यान्वयनको लागि उचित र आवश्यक व्यवस्था विधेयकमा समावेश गरिएको सुनिश्चित गर्न,

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
बागमती, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

- नेपालको संविधानमा उल्लेख भए बमोजिम विद्युत क्षेत्रसँग सम्बन्धित राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा राज्यका नीतिहरूको प्रगतिशील कार्यान्वयन गर्ने राज्यको दायित्व निर्वाहको लागि कानूनी व्यवस्था गरिएको विषय सुनिश्चित गर्न।

३. व्याख्यात्मक टिप्पणी:

विधेयकको दफा शीर्षकको आधारमा प्रत्येक दफाको व्याख्या र त्यसको कार्यान्वयनबाट प्राप्त हुने उपलब्धिलाई बुँदागत रूपमा उल्लेख गरिएको छ। यो टिप्पणी तयार गर्दा विधेयकको दफा तथा उपदफामा रहेको व्यवस्था र त्यसमा अन्तरनिहित उद्देश्य, अर्थ र अभिप्रायलाई बुझ्न सहज हुने गरी दफा शीर्षकको आधारमा व्याख्यात्मक टिप्पणी प्रस्तुत गरिएको छ:

प्रस्ताविक ऐनको दफा	दफा शीर्षक	व्याख्यात्मक टिप्पणी (उद्देश्य र अभिप्राय)
१	संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ	जलस्रोत, नवीकरणीय ऊर्जा लगायत प्राकृतिक स्रोतको उपयोग गरी विद्युतको उत्पादन, प्रसारण, वितरण तथा व्यापारको विकास प्रवर्धन गर्न तयार भएको यस ऐनको नाम "प्रदेश विद्युत ऐन, २०८३" रहेको छ। यो ऐन तुरुन्तै प्रारम्भ हुने व्यवस्था गरी ऐनको तत्काल कार्यान्वयन सुनिश्चित गरिएको छ।
२	परिभाषा	शब्दहरूको समान अर्थ र बुझाइ कायम गर्दै कानूनी अर्थ दिन र ऐनको कार्यान्वयनलाई सहज र प्रभावकारी बनाउन परिभाषा गरिएको छ। विधेयकमा प्रयुक्त शब्द तथा शब्दावलीहरूको अर्थ तथा व्याख्याले व्यक्तिको अधिकार, दायित्व, शर्त र जिम्मेवारी बुझाउने भएकोले त्यस्तो अधिकार, दायित्व, शर्त र जिम्मेवारीको स्पष्टताको लागि पनि शब्द तथा शब्दावलीको परिभाषा गर्न आवश्यक भएको हो। विधेयकको परिभाषा खण्डमा अनुमतिपत्र, अनुमतिपत्र प्राप्त संस्था, आयोजना, आयोजना विकास, उत्पादन, काबु बाहिरको परिस्थिति, कार्यालय, ग्राहक, ग्राहक सेवा, ग्रिड, नवीकरणीय ऊर्जा, प्रदेश सरकार, प्रदेशस्तरको विद्युत आयोजना, प्रसारण, प्रस्ताव, प्रस्ताव मूल्याङ्कन समिति, प्रवर्धक, प्राविधिक समिति, मन्त्रालय, महसुल, विद्युतीकरण, राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिड, विद्युत उत्पादन आयोजना, विद्युत, विद्युत व्यापार, वितरण, संरचना, स्थानीय तह, स्वउत्पादन लगायत शब्द तथा शब्दावलीको परिभाषा गरिएको छ।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
प्रदेश नं. १, जर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

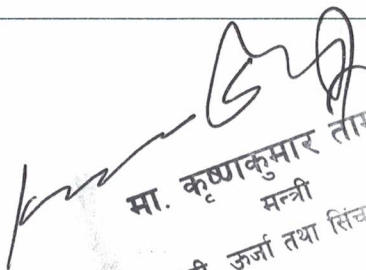
३	विद्युत आयोजनाको अध्ययन	<p>मन्त्रालयले यस ऐन र प्रचलित संघीय कानून बमोजिम प्रदेशस्तरको विद्युत आयोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन र सर्वेक्षण सम्बन्धी कार्य गर्न वा गराउन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>अध्ययन तथा सर्वेक्षण गर्दा नेपाल सरकार, स्थानीय तह र प्रदेश सरकारका सम्बन्धित निकायसँग समन्वय, साझेदारी तथा सहकार्य गर्न सकिनेछ। खानेपानी र सिँचाइमा पर्न सक्ने दीर्घकालीन असर तथा जलवायु परिवर्तनजन्य प्रभावको मूल्याङ्कन र सोको न्यूनीकरण सम्बन्धी विषय समेत अध्ययनमा समावेश गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p>
४	प्राथमिकता प्राप्त आयोजना	<p>प्रादेशिक महत्व, स्थानीय आवश्यकता र लगानी तथा वातावरणीय सम्भाव्यताका आधारमा बहुउद्देश्यीय जलविद्युत, जलाशययुक्त, अर्धजलाशययुक्त, नदी प्रवाहमा आधारित जलविद्युत तथा सौर्य ऊर्जा लगायत नवीकरणीय ऊर्जामा आधारित आयोजनालाई प्राथमिकताक्रम निर्धारण गर्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>प्रदेश सरकारले शेयर लगानी तथा साझेदारीमा विद्युत आयोजनाको विकास, विस्तार तथा सञ्चालन गर्न सक्ने आधार तयार गरिएको छ।</p> <p>प्राथमिकता प्राप्त आयोजनामा प्रचलित कानून बमोजिम प्राप्त हुने छुट, सहूलियत तथा सुविधाका अतिरिक्त यस ऐन बमोजिम थप सुविधा उपलब्ध गराउने व्यवस्था रहेको छ।</p>
५	लघु तथा साना जलविद्युत र नवीकरणीय ऊर्जाको विकास	<p>ग्रामीण विद्युतीकरणको लागि लघु तथा साना जलविद्युत र नवीकरणीय ऊर्जाको विकास गर्न स्थानीय तह र लघु तथा साना जलविद्युत उपभोक्ता संस्थालाई आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>लघु तथा साना जलविद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालनमा सम्बन्धित क्षेत्रका विद्युत उपभोक्ता संस्था वा स्थानीय समुदायमार्फत गर्न प्राथमिकता दिइएको छ।</p> <p>दुर्गम क्षेत्रमा विद्युतीकरण गर्दा प्रदेश सरकारले आफै वा स्थानीय तहसँगको समन्वय वा साझेदारीमा आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ।</p>
६	आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन गर्ने अधिकार	नेपालको संविधानमा प्रदेश सरकारलाई प्रदेशस्तरको विद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन गर्ने अधिकार रहने उल्लेख भएकोले संवैधानिक व्यवस्था तथा संघीयताको सिद्धान्त अनुसार अधिकार र जिम्मेवारीको

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
जल, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

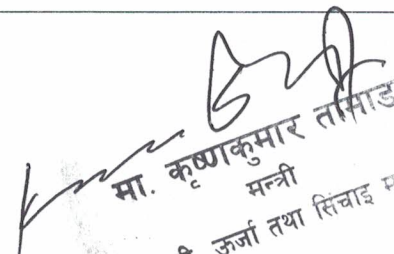
		<p>बाँडफाँट गर्न प्रदेशस्तरका विद्युत आयोजनाको उत्पादन र सञ्चालन गर्न सक्ने कानूनी आधार तयार गरिएको छ।</p> <p>दफा ८ मा उल्लिखित परिमाणभन्दा बढी क्षमताको आयोजनाको अनुमति प्रदेश सरकारलाई दिने गरी नेपाल सरकारले निर्णय गरेमा त्यस्तो आयोजनाको अनुमति पनि प्रदेश सरकारले प्रदान गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p>
७	विद्युतमा नागरिकको पहुँच	<p>नेपालको संविधानको धारा ५१ को खण्ड (ज) मा उल्लिखित वस्तु तथा सेवामा सबै नागरिकको समान पहुँच सुनिश्चित गर्ने नीतिको सफल कार्यान्वयनका लागि कानूनी आधार तयार गरिएको छ।</p> <p>स्वच्छ, गुणस्तरीय, सुरक्षित, नियमित, भरपर्दो र सर्वसुलभ विद्युत सेवामा प्रत्येक नागरिकको पहुँच सुनिश्चित हुने गरी विद्युतको विकास र वितरण गर्ने व्यवस्था रहेको छ।</p> <p>गरिव तथा विपन्न, सीमान्तकृत र जोखिम तथा विपद वा प्रकोपमा परेका परिवारलाई निःशुल्क वितरण, महसुल छुट वा अनुदान प्रदान गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ।</p> <p>संयुक्त राष्ट्र दिगो विकासको लक्ष्य अनुसार सन् २०३० सम्म स्वच्छ, गुणस्तरीय, सुरक्षित ऊर्जामा सबैको पहुँच पुऱ्याउने कार्यक्रमलाई सुदृढ गर्न यो व्यवस्था सहयोगी हुनेछ।</p>
८	प्रदेश सरकारको विद्युत आयोजना	<p>आयोजना वर्गीकरणको आधार तथा मापदण्ड, २०८० तथा प्रचलित संघीय कानून बमोजिम प्रदेशको कार्यक्षेत्रभित्र पर्ने जलविद्युत र सौर्य/वायु ऊर्जा आयोजनालाई प्रदेशस्तरको विद्युत आयोजना हुने निर्धारण गरिएको छ।</p> <p>संघीय सरकारबाट प्रदेश सरकारमा हस्तान्तरण भएका विद्युत आयोजना र दुई वा दुईभन्दा बढी स्थानीय तहको सिमानामा बाँध, जलाशय, सुरुडमार्ग वा विद्युत गृह निर्माण गर्नुपर्ने आयोजना पनि प्रदेशस्तरको हुने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>प्रदेश सरकारले अनुमतिपत्र प्रदान गरेकोमा सो अनुमतिपत्रको अवधि समाप्त भएपछि प्रदेश सरकारमा हस्तान्तरण हुने विद्युत आयोजना पनि प्रदेशस्तरको हुनेछ।</p>

 मा. कृष्णाकुमार तामाङ
 मन्त्री
 बागमती, जर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

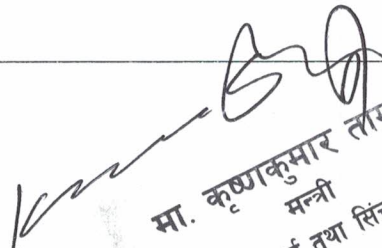
		आयोजनामा दोहोरोपन हटाउन र तीन तहका सरकार बीच निकाय तोकिएको छ।
९	विद्युत विकास गुरुयोजना	<p>प्रदेश सरकारले प्रदेशको आवश्यकता, औचित्य, आर्थिक अवस्था र विद्युत उत्पादनको सम्भाव्यताको आधारमा विद्युत विकास सम्बन्धी गुरुयोजना बनाई लागू गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>गुरुयोजना बनाउँदा संघीय सरकारले बनाएको जलस्रोत तथा विद्युत विकास सम्बन्धी गुरुयोजनालाई समेत आधार लिइनेछ।</p> <p>स्थानीय तहले आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्र पर्ने विद्युत आयोजनाको विकास गर्दा उक्त गुरुयोजनालाई आधार लिन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p>
१०	अनुमतिपत्र लिनुपर्ने	<p>विद्युत आयोजनाको उत्पादन, प्रसारण, वितरण, ग्राहक सेवा र विद्युत व्यापार सम्बन्धी कार्य गर्न यस ऐन बमोजिम अनुमति लिनुपर्ने कानूनी आधार तयार गरिएको छ।</p> <p>विद्युत उत्पादन सम्बन्धी आयोजनाको अनुमतिपत्र सर्वेक्षण-अध्ययन चरण र आयोजना विकास तथा उत्पादन चरण गरी दुई चरणमा दिइने व्यवस्था रहेको छ।</p> <p>सर्वेक्षण-अध्ययन अनुमतिपत्र प्राप्त प्रवर्धकले वातावरण सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरी स्वीकृत गराउनुपर्ने र तोकिएको समयभित्र कार्यालयमा पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>प्रदेश सरकार वा स्थानीय तह आफैले विद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन गर्न अनुमतिपत्र लिनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>अनुमतिपत्र पाउने प्रस्तावदाताले कालो सूचीमा परेको अवधिभर अनुमतिपत्र नपाउने व्यवस्था गरी जवाफदेहिता सुनिश्चित गरिएको छ।</p>
११	अनुमतिपत्रको म्याद थप	<p>कावु बाहिरको परिस्थितिको कारण निर्धारित काम सम्पन्न हुन नसकेको भन्ने देखिएमा प्रदेश सरकारले एकमुष्ट म्याद थप गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ।</p> <p>प्रवर्धकको आफ्नै ढिलासुस्तीको कारण समयमा काम सम्पन्न हुन नसकेमा तोकिएको दस्तुरको पच्चीस प्रतिशत हर्जना लिई शुरु अवधिको पचास प्रतिशतसम्म म्याद थप गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p>

 मा. कृष्णकुमार तामाङ
 मन्त्री
 नेपाली, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

		निर्माणाधीन आयोजनालाई वित्तीय पुनःसंरचनाको लागि बढीमा एक वर्षसम्मको थप समय दिन सक्ने व्यवस्था रहेको छ।
१२	अनुमतिपत्र सम्बन्धी अन्य व्यवस्था	विद्युत आयोजनाको सर्वेक्षण-अध्ययन अवधि समाप्त भएपछि अनुमतिपत्र प्राप्त प्रवर्धकले सम्पूर्ण सर्वेक्षण-अध्ययन प्रतिवेदन कार्यालयमा बुझाउनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। अध्ययन-सर्वेक्षण प्रतिवेदन प्रदेश सरकारको स्वामित्वमा रहने र प्रदेश सरकारले आयोजना कार्यान्वयनको लागि उपयोग गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ।
१३	अनुमतिपत्रको अवधि	लगानीकर्ताले उचित प्रतिफल प्राप्त गर्ने वातावरण तयार गर्न अनुमतिपत्रको अवधि निर्धारण गरिएको छ। आयोजनाको प्रकृति र प्रकार अनुसार आयोजनाबाट प्राप्त हुने प्रक्षेपित लाभ, लागत र जोखिमको आकलन गरी अनुमतिपत्रको अधिकतम अवधि तय गरिएको छ: जलाशययुक्त जलविद्युत आयोजनाको हकमा पचास वर्ष, अर्धजलाशययुक्त आयोजनाको हकमा पैंतालीस वर्ष र अन्य जलविद्युत आयोजनाको हकमा चालीस वर्ष। जलस्रोत बाहेक अन्य स्रोतबाट विद्युत उत्पादनको लागि पच्चीस वर्ष, प्रसारण, वितरण र व्यापारको लागि तीस वर्ष र ग्राहक सेवाको हकमा पाँच वर्षको अनुमतिपत्र अवधि निर्धारण गरिएको छ।
१४	अनुमतिपत्रको नवीकरण	विद्युत प्रसारण, वितरण, व्यापार तथा ग्राहक सेवाको अनुमतिपत्र नवीकरण तोकिए बमोजिम हुने व्यवस्था गरिएको छ। उत्पादन अनुमतिपत्र नवीकरण नगरिने स्पष्ट व्यवस्था गरिएको छ। यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अघि प्रचलित कानून बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त आयोजनाको हकमा नवीकरण सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित कानून बमोजिम हुने व्यवस्था गरिएको छ।
१५	आदेश दिन सक्ने	काम कारवाहीलाई छिटो छरितो र प्रभावकारी रूपमा सम्पन्न गर्न र कार्यान्वयनको अनुगमन गर्न कार्यालयलाई अधिकार सम्पन्न बनाउन यो व्यवस्था गरिएको छ। कार्यालयले अनुमतिपत्र बमोजिमको काम नगरेमा वा ऐन विपरीत कुनै काम गरेको पाइएमा सम्बन्धित प्रवर्धकलाई सुधारको लागि अवधि तोकी लिखित आदेश दिन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ।

 मा. कृष्णकुमार तामाङ
 मन्त्री
 तथा सिंचाइ मन्त्रालय

		दिइएको आदेश पालना गर्नु सम्बन्धित प्रवर्धकको कर्तव्य हुने कानूनी व्यवस्था गरिएको छ।
१६	अनुमतिपत्र खारेज गर्न सक्ने	अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थालाई जिम्मेवार र उत्तरदायी बनाउन, अनुमतिपत्र बमोजिमको काय सम्पन्न गरी विद्युत आयोजनाको निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थाको कर्तव्य निर्वाह गर्न गराउन, ऐन र प्रचलित कानूनको पालनाबाट विमुख भएमा, आदेशमा तोकिएको अवधिभित्र सुधार नगरेमा, वा अनुमतिपत्रको शर्त उल्लङ्घन गरेमा अनुमतिपत्र खारेज हुने व्यवस्था राखी नियमन प्रक्रियालाई थप प्रभावकारी बनाउन यो व्यवस्था गरिएको छ। अनुमतिपत्र खारेज गर्नुअघि सम्बन्धित संस्थालाई सफाइ पेस गर्न मनासिव मौका दिनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।
१७	प्रदेश सरकारमा स्वामित्व हस्तान्तरण गर्नुपर्ने	अनुमतिपत्रको अवधिभित्र लगानी फिर्ता र प्रतिफल समेत प्राप्त भइसक्ने भएकोले राष्ट्रको स्रोत उपयोग गर्ने आयोजना सरकारलाई नै फिर्ता गर्नुपर्ने सिद्धान्त र मान्यताको आधारमा विद्युत उत्पादन केन्द्र, प्रसारण, वितरण, जग्गा, भवन, उपकरण संरचना लगायत सबै संरचना प्रदेश सरकारलाई निःशुल्क हस्तान्तरण गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। स्वामित्वको हस्तान्तरण पश्चात् त्यस्ता आयोजनाको सञ्चालन र व्यवस्थापन प्रतिस्पर्धाबाट दिइने हुँदा आयोजना हस्तान्तरण पछि पनि व्यावसायिक सिद्धान्तको अनुसरण हुनेछ। हस्तान्तरण गर्नुभन्दा एक वर्ष अगावै हस्तान्तरण योजना बनाई आवश्यक सीप र प्रविधि समेत हस्तान्तरण गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।
१८	स्वउत्पादन	एक मेगावाटसम्मको स्वउत्पादनको लागि अनुमतिपत्र नलिनुपर्ने व्यवस्था गरी व्यापार गर्ने वातावरण (इज अफ डुइङ बिजनेस) लाई सहज बनाउन, एक मेगावाटभन्दा बढी स्वउत्पादन गर्ने भएमा यस ऐन बमोजिम अनुमतिपत्र लिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। उत्पादित विद्युतको आन्तरिक उपभोगबाट बचत हुने भएमा अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थालाई बिक्री गर्न सक्ने र सो बिक्री गर्न चाहेमा यस ऐन बमोजिम अनुमतिपत्र लिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ।
१९	विद्युत आयोजनाको सूची	गुरुयोजनामा समावेश भएका आयोजना, अध्ययन तथा सर्वेक्षण प्रतिवेदनको आधारमा लाभ-लागत विश्लेषण गरी निर्धारित प्राथमिकताक्रममा रहेका आयोजना, विद्युत उत्पादनको स्रोत र आयोजना

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
जानेपानी, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

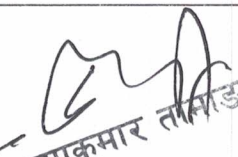
		<p>क्षेत्र दोहोरो नपर्ने आयोजना आदिको सूची तयार गर्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>जलाशययुक्त आयोजनालाई प्राथमिकता दिन, आयोजनामा दोहोरोपन हटाउन र तीन तहका सरकार बीच निकाय तोकिएको छ। विद्युत आयोजनाको सूची प्रदेश सरकारले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा एकपटक अद्यावधिक गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ।</p>
२०	प्रतिस्पर्धा गर्नुपर्ने	<p>न्यूनतम लागतमा विद्युत आयोजनाको विकास गर्ने सोचलाई मूर्त रूप दिन, विद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालनलाई प्रतिस्पर्धात्मक बनाउन, स्वदेशी तथा विदेशी लगानी आकर्षित गर्न तथा उनीहरूलाई समान र निष्पक्ष व्यवहार गरिने कुराको सुनिश्चित गर्न, प्रदेश सरकार वा प्रदेश सरकारको एकलो वा कम्तीमा एकाउन्न प्रतिशत शेयर लगानी रहने आयोजना र स्वउत्पादनको विद्युत आयोजनामा प्रतिस्पर्धा नगराउने व्यवस्था रहेको छ।</p>
२१	प्रस्ताव आह्वान	<p>प्रतिस्पर्धालाई स्वच्छ र पारदर्शी बनाउन "क" वर्गका राष्ट्रियस्तरका दैनिक समाचारपत्र र वेबसाइटमा कम्तीमा नब्बे दिनको सूचना दिई प्रस्ताव आह्वान गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>प्रस्ताव पेस गर्दा अन्तिम आर्थिक वर्षको करचुक्ता प्रमाणपत्र, कम्पनीको वित्तीय विवरण, कम्पनीको विवरण र तोकिएको ढाँचामा तयार गरिएको आयोजना प्रस्ताव समेत पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ।</p> <p>इच्छुक प्रस्तावकले भाग लिन पाउने गरी समान अवसर सुनिश्चित गर्न प्रस्ताव आह्वान गरिनेछ।</p> <p>समान प्रकारको आयोजनाबाट व्यावसायिक विद्युत उत्पादन शुरू नभएसम्म एउटा संस्थालाई दुईभन्दा बढी आयोजनाको अनुमतिपत्र नदिइने व्यवस्था गरिएको छ।</p>
२२	प्रस्ताव मूल्याङ्कनका आधार	<p>प्राविधिक तथा आर्थिक आधारमा वित्तीय क्षमता, प्राविधिक तथा व्यावसायिक क्षमताको मूल्याङ्कन गरी प्रस्तावक छनोट गरिनेछ।</p> <p>आर्थिक आधारमा प्रदेश सरकारलाई वार्षिक किस्ताबन्दी रूपमा बुझाउन कबोल गरेको रकम, निःशुल्क विद्युत ऊर्जाको परिमाण, अग्रिम रूपमा बुझाउन कबोल गरेको रकम आदि समावेश गरिएको छ।</p>
२३	प्रस्ताव मूल्याङ्कन समिति	<p>प्रस्ताव मूल्याङ्कन प्रक्रियालाई व्यवस्थित र पारदर्शी बनाउन कार्यालय प्रमुख/निर्देशक, आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख, विषय विशेषज्ञ, कानून</p>

मा. कृष्णकुमार शर्मा
मन्त्री
जर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

		<p>अधिकृत र अनुमतिपत्र हेर्ने शाखा प्रमुख सहितको प्रस्ताव मूल्याङ्कन समिति रहने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>प्राविधिक प्रस्ताव पहिले र आर्थिक प्रस्ताव पछि खोल्ने गरी मूल्याङ्कन गर्ने पारदर्शी प्रक्रिया तोकिएको छ।</p> <p>प्रदेश सरकारलाई उच्चतम आर्थिक लाभ दिने प्रस्ताव छनोट गरी कार्यालय प्रमुख समक्ष सिफारिस गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ।</p>
२४	प्राविधिक समिति	<p>प्रस्ताव मूल्याङ्कनको विशेषज्ञ राय सुनिश्चित गर्न प्राविधिक समितिको भूमिका महत्वपूर्ण रहेको छ।</p> <p>विद्युत आयोजनाको सर्वेक्षण, अध्ययन, डिजाइन, विकाससँग सम्बन्धित प्रतिवेदन तथा अन्य कागजातको अध्ययन गरी राय/सिफारिस गर्न विषयगत विज्ञहरू रहने गरी प्राविधिक समिति गठन गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ।</p>
२५	प्रस्ताव छनोट	<p>मूल्याङ्कन प्रक्रिया पारदर्शी बनाउन कार्यालय प्रमुखले आयोजनाको प्रस्ताव छनोट गरी छनोट भएको प्रस्तावदातालाई सात दिनभित्रमा अनुमतिपत्र दिनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>आयोजनाको विकास तथा सञ्चालनसम्बन्धमा सरकारी पक्ष र प्रवर्धकले पालना गर्नुपर्ने शर्त, प्रक्रिया, दायित्व र जोखिमसँग सम्बन्धित पक्षलाई सम्बोधन गर्न अनुमतिपत्र दिइनेछ।</p>
२६	निर्देशक समिति	<p>विद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन सम्बन्धमा नीतिगत विषयमा मार्गनिर्देश गर्न तथा सम्बद्ध निकायहरूबीच आवश्यक समन्वय कायम गर्न प्रदेश विद्युत निर्देशक समिति रहने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>संघीयताको आधारमा तीन तहका सरकार बीचको सम्बन्धलाई प्रभावकारी बनाउन र विद्युतीकरणसम्बन्धी समग्र प्रक्रियामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिता सुनिश्चित गर्न यो समिति रहनेछ।</p>
२७	निर्देशक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार	<p>प्रदेश सरकारको क्षेत्राधिकारभित्र पर्ने विद्युत आयोजनाको सूची स्वीकृत तथा प्राथमिकीकरण गर्ने, सरकारी, निजी वा सार्वजनिक-निजी साझेदारीमा विकास तथा सञ्चालन गरिने आयोजना पहिचान गरी स्वीकृत गर्ने, नेपाल सरकार, स्थानीय तह, सरोकारवाला, लगानीकर्ता वा आयोजना विकासकर्तासँग आवश्यक समन्वय तथा सहजीकरण गर्ने, विद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालनसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्थाको कार्यान्वयनमा भूमिका खेल्ने।</p>

 मा. कृष्णकुमार तामाङ
 मन्त्री
 सिंघाई मन्त्रालय

२८	विद्युत वितरण	<p>भेदभाव रहित सिद्धान्तको आधारमा सबै ग्राहकलाई सुरक्षित, भरपर्दो र गुणस्तरीय विद्युत सेवा उपलब्ध गराउने दायित्व तथा जिम्मेवारी वितरण अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाको हुने, विद्युत वितरण प्रणालीको निर्माण, सञ्चालन, मर्मत सम्भार, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन गर्ने, ग्राहकको माग बमोजिम सुरक्षित विद्युत सेवा उपलब्ध गराउने, माग व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी तोकिएको छ।</p> <p>वितरण अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थालाई विद्युत वितरणको काय प्रति जिम्मेवार र उत्तरदायी बनाउन त्यस्तो संस्थाको दायित्व तथा जिम्मेवारी तोकिएको छ।</p>
२९	विद्युत खरिद बिक्री	<p>अर्थशास्त्रको दृष्टिकोणबाट अन्य वस्तु विनिमय सरह माग र आपूर्तिको आधारमा विद्युतको व्यापार गर्न सकिने मान्यता र अवधारणाको विकास भएको छ। यही मान्यताको आधारमा नेपालमा पनि विद्युत व्यापारलाई प्रवर्धन र सहज बनाउने उद्देश्यले आवश्यक व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले विद्युत उत्पादन अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थासँग उत्पादन गरेको विद्युत खरिद गर्ने, व्यापार अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाहरूबीच आपसमा विद्युत खरिद बिक्री गर्ने, खरिद गरेको विद्युत थोक वा खुद्रा रूपमा बिक्री गर्ने व्यवस्था रहेको छ।</p> <p>स्थानीयस्तरमा सञ्चालित साना तथा लघु जलविद्युत आयोजनालाई विद्युत खरिद बिक्री सम्झौता वा नेट मिटरिडको आधारमा प्रादेशिक ग्रिड वा राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडमा जडान गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ।</p>
३०	ग्राहक सेवा	<p>एउटै वितरण प्रणालीमार्फत एकभन्दा बढी सेवा प्रदायकले विद्युत सेवा उपलब्ध गराउन सक्ने व्यवस्था गरी विद्युत वितरणको क्षेत्रमा समेत प्रतिस्पर्धा कायम गर्ने उद्देश्य रहेको छ।</p> <p>ग्राहकले सेवा प्रदायक छनोटको अवसर प्राप्त हुने भई विद्युत सेवा प्राप्त गर्ने एकभन्दा बढी विकल्प उपलब्ध हुनेछ।</p> <p>ग्राहक सेवा अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले ग्राहकको माग बमोजिम थप विद्युत सेवा पुऱ्याउन नसक्ने भएमा पन्ध्र दिनभित्र जानकारी दिनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p>
३१	विद्युत सेवा बन्द वा कटौती गर्न नहुने	<p>विद्युत सेवाको कटौतीले व्यक्तिको आर्थिक, सामाजिक लगायत विभिन्न पक्षमा असर पर्ने पक्षलाई दृष्टिगत गरी पूर्व सूचना नदिई विद्युत सेवा बन्द वा कटौती गर्न नहुने व्यवस्था गरिएको छ।</p>

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
जर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

		आकस्मिक जाँचबुझ, मर्मत, विपद् वा काबु बाहिरको परिस्थिति, महसुल नबुझाएमा वा अनाधिकृत विद्युत उपभोग गरेमा मात्र सेवा बन्द गर्न सकिने अपवाद व्यवस्था राखिएको छ।
३२	विद्युत महसुल र अन्य दस्तुर	प्रवर्धकले प्रचलित कानून र अनुमतिपत्रमा उल्लेख भए बमोजिमको विद्युत महसुल र अन्य दस्तुर लिन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ। महसुल नतिर्नेलाई कानूनले उन्मुक्ति दिँदैन भन्ने मान्यताका आधारमा असुल गरी लिने सक्ने अधिकारलाई कानूनद्वारा सुनिश्चित गरिएको छ।
३३	विद्युतको गुणस्तर कायम राख्नुपर्ने	अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले विद्युतको उत्पादन, प्रसारण, वितरण र मर्मत सम्भार गर्दा प्रचलित कानून वा तोकिए बमोजिमको गुणस्तर कायम राख्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। भरपर्दो र सुरक्षित विद्युत आपूर्ति गर्न तोकिए बमोजिमको सुरक्षात्मक उपाय अवलम्बन गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ।
३४	विद्युत संरचनाको सुरक्षा	विद्युत आयोजना र सो सँग सम्बन्धित संरचनाको सुरक्षा गर्ने प्राथमिक जिम्मेवारी र दायित्व अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाको हुने व्यवस्था गरिएको छ। विशेष सुरक्षाको लागि लिखित अनुरोध आएमा नेपाल सरकारसँग समन्वय गरी प्रदेश सरकारले विशेष सुरक्षाको व्यवस्था गर्नुपर्ने र त्यस बापतको खर्च अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले व्यहोर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। सरकार एवम् अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले सुरक्षामा ध्यान दिँदा सरल र मितव्ययी हुने व्यवस्था रहेको छ।
३५	प्रादेशिक प्रसारण लाईन वा ग्रिड टोकने	प्रदेश सरकारले नेपाल सरकार वा सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी कुनै प्रसारण लाईन वा ग्रिडलाई प्रादेशिक भनी टोकन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ। विद्युत वितरण तथा व्यापारको लागि विद्युतको सहज प्रवाह गराउन यो व्यवस्था महत्वपूर्ण हुनेछ।
३६	उत्पादित विद्युतको खरिद	कसैले यस ऐन बमोजिम उत्पादन गरेको विद्युत एकमुष्ट विक्री गर्न चाहेमा प्रदेश सरकारले प्रादेशिक ग्रिडमा समावेश हुने गरी खरिद गर्न वा गर्न लगाउन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ। स्थानीयस्तरमा सञ्चालित साना तथा लघु जलविद्युत आयोजनालाई नेट मिटरिडको आधारमा ग्रिडमा जडान गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ।
३७	रोयल्टी बुझाउनु पर्ने	राष्ट्रिय स्रोतको उपयोग बापत राज्यलाई निश्चित रकम रोयल्टीको रूपमा सम्बन्धित प्रवर्धकले तिर्नुपर्ने सैद्धान्तिक मान्यताको आधारमा विद्युत

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
विजुवाइ मन्त्रालय

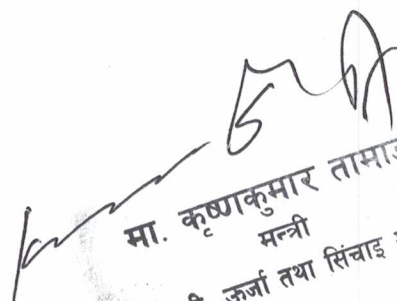
		<p>उत्पादन तथा प्रसारण अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले बुझाउनुपर्ने रोयल्टी सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित कानून बमोजिम हुने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>रोयल्टी व्यवस्थाबाट प्रदेश सरकारलाई स्रोत साधनको उपयोगबाट उचित आर्थिक प्रतिफल प्राप्त हुनेछ।</p>
३८	घर जग्गा प्रयोग र प्राप्ति	<p>विद्युत आयोजनाको लागि आवश्यक पर्ने जग्गा कार्यालयको सहयोग र समन्वयमा प्राप्त गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>जग्गाको उपलब्धता बिना आयोजनाको निर्माण सम्भव नहुने भएकोले जग्गा प्राप्तिको विषयलाई स्पष्ट गरिएको छ।</p> <p>जग्गा प्राप्ति र खरिदको लागि गरिने खर्च आयोजनाको लागतमा ही समावेश हुने प्रचलन रहेको हुँदा जग्गाको क्षतिपूर्ति प्रवर्धकको हुने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>निजी घरजग्गा प्रयोग र प्राप्ति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था प्रचलित कानून बमोजिम हुने व्यवस्था रहेको छ।</p>
३९	घर जग्गामा प्रवेश गर्न सक्ने	<p>व्यक्तिको स्वतन्त्रता र सम्पत्ति सम्बन्धी अधिकारको संरक्षण र सम्मान गर्न घर जग्गामा प्रवेश गर्नुपूर्व सूचना दिनुपर्ने कानूनी व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>व्यक्तिले सहमति नदिएमा वा अवरोध गरेमा मात्र एक जना स्थानीय जनप्रतिनिधि सहित कम्तीमा दुई जना स्थानीय व्यक्तिको रोहबरमा त्यस्तो घर जग्गामा प्रवेश गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ।</p> <p>प्रवेश गर्दा कुनै हानि नोक्सानी हुन गएमा अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले क्षतिपूर्ति दिनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p>
४०	वातावरण संरक्षण गर्नुपर्ने	<p>नेपालको संविधानको धारा ५१ को खण्ड (छ) मा उल्लिखित प्राकृतिक स्रोत साधनको संरक्षण, सम्बर्धन र उपयोग सम्बन्धी नीतिको कार्यान्वयनका लागि जलस्रोतबाट विद्युत उत्पादन गर्ने क्रममा निर्मित बाँधस्थलदेखि नदीको तल्लो क्षेत्रको नदी प्रणालीको पर्यावरण तथा त्यसमा आश्रित जलचर संरक्षणको लागि पानीको न्यूनतम बहाव कायम राख्नुपर्ने विषयलाई सुनिश्चित गर्न,</p> <p>नेपालको संविधानको धारा ५१ को खण्ड (छ) को बुँदा नं (७) मा रहेको प्राकृतिक वातावरण वा जैविक विविधतामाथि नकारात्मक असर परेको वा पर्न सक्ने अवस्थामा नकारात्मक वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण</p>

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
तथा सिन्धु मन्त्रालय

		<p>गर्न उपयुक्त उपायहरू अवलम्बन गर्ने नीतिको कार्यान्वयनको लागि कानूनी आधार तयार गर्न यो व्यवस्था राखिएको छ।</p> <p>न्यूनतम बहाव कायम भए नभएको सम्बन्धमा कार्यालयले नियमित अनुगमन गर्ने र आवश्यक निर्देशन दिन सक्ने व्यवस्था रहेको छ।</p>
४१	कसूर	<p>ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयन र पालना गर्न गराउन तथा कानूनको उल्लङ्घन गर्नेलाई सजाय गर्ने प्रयोजनको लागि कसूरको व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>अनुमतिपत्र नलिई विद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन गरेमा, आदेश वा निर्देशन पालना नगरेमा, विद्युत आयोजना वा संरचनामा हानि नोक्सानी गर्ने मनसायले काम गरेमा, तथा यो ऐन वा ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत कुनै कार्य गरेमा कसूर हुने व्यवस्था गरिएको छ।</p>
४२	सजाय	<p>कानूनमा रहेको दण्डात्मक शक्तिले त्यस्तो कानूनको पालना गर्न प्रोत्साहित गर्ने मान्यताका आधारमा कसूरको मात्राको आधारमा सजाय प्रस्ताव गरिएको छ।</p> <p>कसूरको मात्रा हेरी देहाय बमोजिमको सजाय हुने व्यवस्था गरिएको छः अनुमतिपत्र नलिई विद्युत आयोजना सञ्चालन गरेमा पाँच लाखदेखि दश लाखसम्म जरिवाना, आदेश पालना नगरेमा एक लाखदेखि पाँच लाखसम्म जरिवाना, आयोजना वा संरचनामा हानि नोक्सानी गरेमा विगो बमोजिमको जरिवाना वा कैद</p> <p>सजाय गर्ने अधिकार मन्त्रालयको सचिवलाई दिइएको छ।</p> <p>सजाय गर्नुअघि कसुरदारलाई आफ्नो सफाइ पेस गर्न मनासिव मौका दिनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p>
४३	पुनरावेदन गर्न सक्ने	<p>नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार सम्बन्धी अनुबन्धन १९६६, मानव अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय कानून तथा न्यायको सर्वमान्य सिद्धान्त अनुसार कुनै पनि निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने पक्षले एक तह पुनरावेदन गर्न पाउने हक सुनिश्चित गरिएको छ।</p> <p>मन्त्रालयको सचिवले गरेको निर्णय उपर तीस दिनभित्र सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन गर्न पाउने व्यवस्था गरिएको छ।</p>

 मा. कृष्णाकुमार तामाङ
 मन्त्री
 नेपाली, जर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

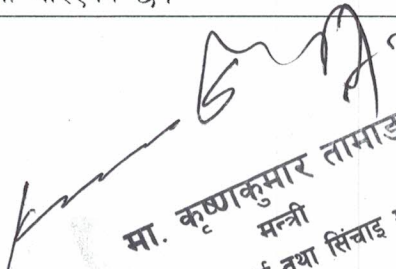
४४	प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दा चलाउन बाधा नपर्ने	यस ऐन बमोजिम कसूर हुने कुनै कार्य अन्य प्रचलित कानून बमोजिम समेत कसूर हुने रहेछ भने सो कानून बमोजिम मुद्दा चलाई सजाय गर्न यस ऐनमा लेखिएको कुनै कुराले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन।
४५	स्थानीय वासिन्दालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने	सबैले काम गर्न पाउने अवस्था सुनिश्चित गर्दै देशको मुख्य सामाजिक आर्थिक शक्तिको रूपमा रहेको श्रमशक्तिलाई दक्ष र व्यावसायिक बनाउने र स्वदेशमा नै रोजगारी अभिवृद्धि गर्ने भन्ने नेपालको संविधानको धारा ५१ (झ) मा रहेको श्रम तथा रोजगारी नीतिको कार्यान्वयन गर्दै लैजान, विद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालनमा स्थानीय वासिन्दाको स्वामित्वभाव स्थापित गर्न, विद्युत आयोजनाको कारण सिर्जना हुने रोजगारी तथा लाभको केही हिस्सा स्थानीय जनताको लागि पनि प्राप्त होस् भन्ने उद्देश्यले स्थानीय वासिन्दालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने व्यवस्था राखिएको छ। प्रत्यक्ष प्रभावित स्थानीय वासिन्दाले शेयर लगानी गर्न चाहेमा न्यूनतम र अधिकतम शेयर सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुने व्यवस्था रहेको छ।
४६	विद्युत संरचनाको प्रयोग	विद्युत प्रसारण तथा वितरणको लागि निर्माण गरिएका टावर, पोल तथा भूमिगत प्रणालीहरू अनुमतिपत्रको अवधिभर अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाको सम्पत्ति हुने भएकोले त्यस्ता संरचनाहरूको बहुउपयोग (दूरसञ्चार, इन्टरनेट) गर्न तथा शहरी क्षेत्रको सुन्दरता कायम राख्न सहयोग पुग्ने भएकोले आपसी सम्झौता गरी प्रयोग गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको हो। अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाको लिखित स्वीकृति बिना टावर तथा पोलमा कुनै प्रकारले प्रयोग गर्न वा विज्ञापनका सामग्री राख्न नपाउने व्यवस्था गरिएको छ।
४७	ऊर्जादक्ष उपकरणको प्रयोग	विद्युतको उत्पादन, प्रसारण, वितरण तथा ग्राहक सेवा सम्बन्धी काय गर्दा ऊर्जा दक्षता सम्बन्धी उपाय तथा ऊर्जादक्ष उपकरण, प्रविधि तथा प्रणालीको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्न आवश्यक भएकोले ऊर्जा दक्षता सम्बन्धी व्यवस्था राखिएको छ। अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले विद्युत आयोजनाको काय गर्दा ऊर्जादक्ष उपकरण, प्रविधि तथा प्रणालीको प्रयोग गर्नुपर्ने कानूनी बाध्यता तोकिएको छ।
४८	विद्युतीय माध्यमको प्रयोग	प्रदेश सरकार वा सम्बन्धित निकायले यस ऐन बमोजिमको प्रस्ताव आह्वान, प्रस्ताव मूल्याङ्कन, अनुमतिपत्र सम्बन्धी कुनै वा सम्पूर्ण कार्य गर्दा

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
सिंचाइ मन्त्रालय

		<p>विद्युतीय प्रणाली वा माध्यमको प्रयोग गर्न वा गराउन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>विकास निर्माणका कामलाई सहज र पारदर्शी बनाउन विद्युतीय माध्यमको प्रयोग महत्वपूर्ण हुनेछ।</p>
४९	नवीकरणीय ऊर्जा सम्बन्धी कार्य	<p>स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्र रही आवश्यकताका आधारमा नवीकरणीय ऊर्जाको सर्वेक्षण-अध्ययन, निर्माण, उत्पादन तथा सञ्चालन सम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>स्थानीय तहलाई नवीकरणीय ऊर्जाको क्षेत्रमा आफ्नै कार्यक्षेत्रभित्र सक्रिय भूमिका निर्वाह गर्ने अधिकार प्रदान गरिएको छ।</p>
५०	आयोजनाको शेर हस्तान्तरण	<p>यस ऐन बमोजिमको आयोजनामा गरिने लगानीको शेर हस्तान्तरण सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित कानून बमोजिम हुने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>लगानीको सुरक्षा र प्रतिफलको सुनिश्चितता गर्न शेर हस्तान्तरणमा स्पष्ट कानूनी व्यवस्था आवश्यक छ।</p>
५१	एकीकृत रूपमा कार्य गर्न सक्ने	<p>विद्युत आयोजना सञ्चालन गर्ने निकायले एकआपसमा समन्वय गरी एकीकृत रूपमा सडक, बिजुली, खानेपानी, सञ्चार लगायतका संरचना निर्माण गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>विकास निर्माणका कामलाई सहज बनाउन र स्रोतको अधिकतम सदुपयोग गर्न यो व्यवस्था उपयोगी हुनेछ।</p>
५२	अधिकार प्रत्यायोजन	<p>यस ऐन बमोजिम सम्पादन गर्नुपर्ने काम कारवाही छिटो र प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्न र निर्णय लिने तहलाई घटाउन अधिकार प्रत्यायोजनको व्यवस्था राखिएको छ।</p> <p>कार्यालयको प्रमुखले आफुलाई प्राप्त अधिकार आवश्यकतानुसार मातहतका वरिष्ठ अधिकृत वा अधिकृत कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्ने प्रावधान राखिएको छ।</p>
५३	नियम बनाउने अधिकार	<p>प्रत्यायोजित व्यवस्थापनको सिद्धान्त अनुसार निश्चित सीमा र दायरा अन्तर्गत रही नियम बनाउने अधिकार कार्यपालिकालाई प्रत्यायोजन गर्ने प्रचलन र अभ्यास रहेकोले सोही बमोजिम यो ऐन अन्तर्गत नियम बनाउने अधिकार प्रदेश सरकारमा रहने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>प्रदेश सरकारले यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्नको लागि आवश्यक नियमहरू बनाउन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ।</p>

 मा. कृष्णकुमार तामाङ
 मन्त्री
 ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

५४	निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाउने अधिकार	<p>ऐन र नियमको अधीन रही प्राविधिक तथा कार्यविधि सम्बन्धी विषयहरूलाई समावेश गरी निर्देशिका तथा मापदण्ड बनाई लागू गर्न आवश्यक हुने भएकोले त्यस्तो अधिकार प्रत्यायोजित व्यवस्थापनको सिद्धान्त अनुसार मन्त्रालयमा रहने व्यवस्था गरिएको छ।</p> <p>विद्युतको विकास तथा प्रवर्धन गर्न प्रदेश सरकारले आवश्यक कार्यविधि, निर्देशिका र मापदण्ड बनाउन सक्ने व्यवस्था रहेको छ।</p>
----	---	--

(Handwritten Signature)

माननीय कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री

खानेपानी, उर्जा तथा सिंचाई मन्त्रालय

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री

खानेपानी, उर्जा तथा सिंचाई मन्त्रालय

प्रदेशमा विद्युत विकास सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना: प्रदेशमा उपलब्ध जलस्रोत, नवीकरणीय ऊर्जा लगायतका प्राकृतिक स्रोतहरूको उपयोग गरी विद्युतको उत्पादन, प्रसारण, वितरण तथा व्यापारको विकास तथा प्रवर्धन गर्न, वातावरणमैत्री, स्वच्छ, भरपर्दो, गुणस्तरीय एवम् सुरक्षित विद्युत सेवा उपलब्ध गराउन तथा विद्युतमा लगानी आकर्षण गरी प्रदेशको आर्थिक समृद्धिमा योगदान पुऱ्याउन वाञ्छनीय भएकोले,

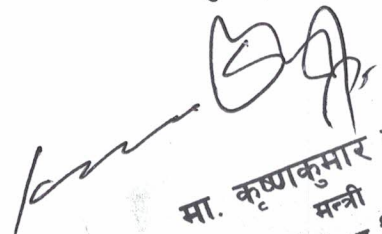
बागमती प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद- १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम "प्रदेश विद्युत ऐन, २०८३" रहेको छ।
- (२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-
- (क) "अनुमतिपत्र" भन्नाले विद्युत सर्वेक्षण, उत्पादन, प्रसारण, वितरण, व्यापार, ग्राहक सेवा वा विद्युत संरचनाको विकास तथा सञ्चालनको लागि यस ऐन बमोजिम प्रदान गरिएको अनुमतिपत्र सम्झनु पर्छ।
- (ख) "अनुमतिपत्र प्राप्त संस्था" भन्नाले यस ऐन बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त गरेको संगठित संस्था, निकाय वा कम्पनी सम्झनु पर्छ।
- (घ) "आयोजना" भन्नाले निर्माण, उत्पादन, प्रसारण, वितरण र सञ्चालनमध्ये कुनै एक वा एकभन्दा बढी कार्य गर्ने विद्युत आयोजना सम्झनु पर्छ।
- (ङ) "आयोजना विकास" भन्नाले विद्युत उत्पादन सम्बन्धी आयोजना निर्माणको चरणदेखि अनुमतिपत्रमा तोकिएको अवधिसम्मको सञ्चालन र व्यवस्थापनको कार्य सम्झनु पर्छ।
- (च) "उत्पादन" भन्नाले विद्युत उत्पादन गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले त्यस्तो कार्यको लागि आवश्यक संरचनाको निर्माण, सञ्चालन तथा मर्मत सम्भारको कार्य तथा उत्पादित विद्युतलाई नजिकको प्रादेशिक प्रसारण लाइन तथा राष्ट्रिय प्रसारण लाइनसम्म जोड्नका लागि आवश्यक पर्ने विद्युत प्रसारण लाइन लगायतका संरचना निर्माण गर्ने कार्यलाई समेत जनाउँछ।
- (छ) "काबु बाहिरको परिस्थिति" भन्नाले महामारी, बाढी पहिरो, भूकम्प, आगजनी जस्ता प्राकृतिक तथा विपद्जन्य घटना वा परिस्थिति सम्झनु पर्छ।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

- (ज) "कार्यालय" भन्नाले मन्त्रालय वा मन्त्रालयले तोकेको विद्युत विषय हेर्ने कार्यालय सम्झनु पर्छ।
- (झ) "ग्राहक" भन्नाले विद्युत सेवाको उपयोग वा उपभोग गर्ने व्यक्ति वा संस्था सम्झनु पर्छ।
- (ञ) "ग्राहक सेवा" भन्नाले विद्युत वितरण वा ग्राहक सेवाको अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाबाट विद्युत लाइन र मिटर समेत जडान गरी विद्युत सेवा लिने संस्था, निकाय वा व्यक्तिको घर, भवन वा परिसरमा विद्युत सेवा आपूर्ति गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।
- (ट) "ग्रिड" भन्नाले प्रसारण लाईन, सब-स्टेशन तथा उत्पादन केन्द्रहरू एक आपसमा अन्तर सम्बन्धित भएको मध्यम वा उच्च भोल्टेजयुक्त विद्युत सञ्जाल सम्झनु पर्छ।
- (ठ) "तोकिएको वा तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ।
- (ड) "नवीकरणीय ऊर्जा" भन्नाले जल विद्युत, सौर्य ऊर्जा, वायु ऊर्जा जस्ता प्राकृतिक स्रोतबाट उत्पादित ऊर्जा सम्झनु पर्छ।
- (ढ) "प्रदेश सरकार" भन्नाले बागमती प्रदेश सरकार सम्झनु पर्छ।
- (ण) "प्रदेशस्तरको विद्युत आयोजना" भन्नाले दफा ८ बमोजिमको विद्युत आयोजना सम्झनु पर्छ।
- (त) "प्रसारण" भन्नाले वितरण प्रणाली बाहेक कुनै एक विद्युत उत्पादन केन्द्रबाट अर्को विद्युत उत्पादन केन्द्र वा सब-स्टेशनसम्म वा कुनै एक सब-स्टेशनबाट अर्को सब-स्टेशनसम्म विद्युत शक्ति प्रवाह गर्ने प्रक्रिया सम्झनु पर्छ।
- (थ) "प्रस्ताव" भन्नाले यस ऐन बमोजिम आयोजना सञ्चालनको लागि पेस गरिने आशयको प्रस्ताव सम्झनु पर्छ।
- (द) "प्रस्ताव मूल्याङ्कन समिति" भन्नाले दफा २३ बमोजिमको प्रस्ताव मूल्याङ्कन समिति सम्झनु पर्छ।
- (ध) "प्रवर्धक" भन्नाले यस ऐन बमोजिम प्रस्ताव स्वीकृत भई विद्युतको सर्वेक्षण-अध्ययन, विकास तथा उत्पादन, प्रसारण, वितरण, विद्युत व्यापार तथा ग्राहक सेवा प्रदान गर्न अनुमतिपत्र प्राप्त संस्था सम्झनु पर्छ।
- (न) "प्राविधिक समिति" भन्नाले दफा २४ बमोजिम गठन हुने प्राविधिक समिति सम्झनु पर्छ।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
संविधान, २०७२

- (प) "मन्त्रालय" भन्नाले प्रदेश सरकारको विद्युत सम्बन्धी विषय हेर्ने मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।"
- (फ) "महसुल" भन्नाले यस ऐन वा ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम विद्युत प्रयोग गरे बापत ग्राहकबाट लिइने वा समायोजन गरिने रकम सम्झनु पर्छ।
- (ब) "विद्युतीकरण" भन्नाले विद्युत सेवा नपुगेको प्रदेशको कुनै क्षेत्रमा विद्युत सेवा उपलब्ध गराउने कार्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले विद्युत सेवाको गुणस्तर प्रवर्द्धन, विकास र विस्तार समेतलाई जनाउँछ।
- (भ) "राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिड" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम निर्माण गरिएको राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिड सम्झनु पर्छ।
- (म) "विद्युत उत्पादन आयोजना" भन्नाले पानी, नवीकरणीय ऊर्जा वा अन्य कुनै स्रोतबाट विद्युत उत्पादन गर्ने तथा उत्पादित विद्युतलाई नजिकको सब-स्टेशन वा राष्ट्रिय प्रसारण लाइनसम्म पुऱ्याउन निर्माण गरिने प्रसारण लाइनसँग सम्बन्धित आयोजना सम्झनु पर्छ।
- (य) "विद्युत" भन्नाले पानी, नवीकरणीय ऊर्जा वा अन्य कुनै स्रोतबाट उत्पादन हुने विद्युत उर्जा सम्झनु पर्छ।
- (र) "विद्युत व्यापार" भन्नाले अनुमतिपत्र प्राप्त संस्था आफैले विद्युत उत्पादन गरी वा खरिद गरी विद्युत बिक्री गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले विद्युतको आन्तरिक, अन्तर प्रदेश र अन्तरदेशीय प्रसारणमा गरिने व्यापार समेतलाई जनाउँछ।
- (ल) "वितरण" भन्नाले प्रसारण लाईन वा सब-स्टेशनबाट ग्राहकलाई विद्युत सेवा उपलब्ध गराउने कार्य सम्झनु पर्छ।
- (व) "संरचना" भन्नाले विद्युत उत्पादन, प्रसारण वा वितरणको लागि निर्माण भएका बाँध, जलाशय, जलमार्ग, प्रवेश मार्ग, सुरुङ्ग, विद्युत गृह वा केन्द्र, सब-स्टेशन, प्रसारण लाइन र वितरण लाइन जस्ता विद्युतसँग सम्बन्धित वा आवश्यक अन्य संरचना सम्झनु पर्छ र सो शब्दले त्यस्ता संरचनाले चर्चेको जग्गा र त्यसमा जडित मेशिनरी उपकरणलाई समेत जनाउँछ।
- (श) "स्थानीय तह" भन्नाले बागमती प्रदेशभित्रका गाउँपालिका वा नगरपालिका सम्झनु पर्छ।
- (ष) "स्वउत्पादन" भन्नाले कुनै व्यक्ति, संस्था, उद्योग, फर्म वा कम्पनीले आफ्नो परिसरभित्र आफ्नै प्रयोजनका लागि निर्माण गरेको जलविद्युत बाहेकका आयोजनाबाट विद्युत उत्पादन गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
खानेपानी, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

परिच्छेद- २

विद्युत आयोजनाको अध्ययन, विकास तथा सञ्चालन र पहुँच सम्बन्धी व्यवस्था

३. विद्युत आयोजनाको अध्ययन: (१) मन्त्रालयले यस ऐन र प्रचलित संघीय कानून बमोजिम प्रदेशस्तरको विद्युत आयोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन र सर्वेक्षण सम्बन्धी कार्य गर्ने वा गराउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सम्भाव्यता अध्ययन र सर्वेक्षण सम्बन्धी कार्य गर्दा आवश्यकता अनुसार नेपाल सरकार, स्थानीय तह र प्रदेश सरकारका सम्बन्धित निकायसँग समन्वय, साझेदारी तथा सहकार्य गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम अध्ययन तथा सर्वेक्षण गर्दा खानेपानी र सिँचाइमा पर्नसक्ने दीर्घकालीन असर तथा जलवायु परिवर्तनजन्य प्रभावको मूल्याङ्कन र सोको न्यूनीकरणसम्बन्धी विषय समेत समावेश गर्नु पर्नेछ।

४. प्राथमिकता प्राप्त आयोजना: (१) प्रदेशस्तरको विद्युत आयोजनामध्ये प्रादेशिक महत्त्व, स्थानीय आवश्यकता र लगानी तथा वातावरणीय सम्भाव्यताका आधारमा मन्त्रालयको सिफारिसमा निर्देशक समितिले विद्युत आयोजनालाई देहायको आधारमा प्राथमिकताक्रम निर्धारण गर्न सक्नेछ:-

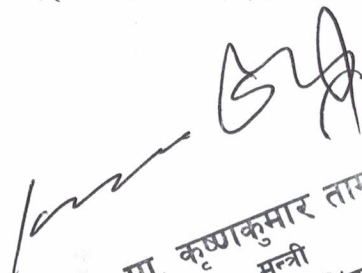
- (क) बहुउद्देश्यीय जलविद्युत आयोजना,
- (ख) जलाशययुक्त आयोजना,
- (ग) अर्धजलाशययुक्त आयोजना,
- (घ) नदी प्रवाहमा आधारित जलविद्युत आयोजना,
- (ङ) सौर्य ऊर्जा तथा विभिन्न नवीकरणीय ऊर्जामा आधारित विद्युत आयोजना।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको आयोजनामा प्रचलित कानून बमोजिम प्राप्त हुने छुट, सहूलियत तथा सुविधाका अतिरिक्त यस ऐन बमोजिम उपलब्ध गराइने छुट, सहूलियत तथा अन्य सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(४) प्रदेश सरकारले शेयर लगानी तथा साझेदारीमा विद्युत आयोजनाको विकास, विस्तार तथा सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

५. लघु तथा साना जलविद्युत र नवीकरणीय ऊर्जाको विकास: (१) प्रदेश सरकारले ग्रामीण विद्युतीकरणको लागि लघु तथा साना जलविद्युत र नवीकरणीय ऊर्जाको विकास गर्न स्थानीय तह र लघु तथा साना जलविद्युत उपभोक्ता संस्थालाई आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउन सक्नेछ।

मा. कृष्णकुमार तामराक
मन्त्री
ऊर्जा तथा सिँचाइ मन्त्रालय

(२) लघु तथा साना जलविद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन र सामुदायिक तथा ग्रामीण विद्युतीकरण गर्दा सम्बन्धित क्षेत्रका विद्युत उपभोक्ता संस्था वा स्थानीय समुदायमार्फत् गर्न प्राथमिकता दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दुर्गम क्षेत्र र अन्य जटिलताका कारण विद्युतमा पहुँच नपुगेको क्षेत्रमा विद्युतीकरण गर्दा प्रदेश सरकारले आफै वा स्थानीय तहसँगको समन्वय वा साझेदारीमा आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

(४) ग्रामीण विद्युतीकरण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

६. आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन गर्ने अधिकार: (१) प्रदेश सरकारले दफा ८ बमोजिमको प्रदेशस्तरका विद्युत आयोजनाको उत्पादन र सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

(२) दफा ८ मा उल्लिखित परिमाणको भन्दा बढी क्षमताका विद्युत आयोजनाको उत्पादन तथा सञ्चालन अनुमति प्रदेश सरकारलाई प्रदान गर्ने गरी नेपाल सरकारले निर्णय गरेमा त्यस्तो आयोजनाको अनुमति प्रदेश सरकारले प्रदान गर्न सक्नेछ।

७. विद्युतमा नागरिकको पहुँच: (१) प्रदेश सरकारले नेपाल सरकार, स्थानीय तह र विद्युत उत्पादक तथा वितरक निकायसँगको सहकार्य र समन्वयमा स्वच्छ, गुणस्तरीय, सुरक्षित, नियमित, भरपर्दो र सर्वसुलभ विद्युत सेवामा प्रत्येक नागरिकको पहुँच सुनिश्चित हुनेगरी विद्युतको विकास र वितरण गर्नेछ।

(२) गरिब तथा विपन्न, सीमान्तकृत, जोखिम तथा विपद वा प्रकोपमा परेका भनी प्रचलित कानून बमोजिम पहिचान भएका परिवारलाई तोकिए बमोजिमको विद्युत उपभोगमा प्रदेश सरकारले निःशुल्क वितरण, महसुल छुट वा अनुदान प्रदान गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम विद्युतमा नागरिकको पहुँच सुनिश्चित गर्न प्रदेश सरकारले संघीय सरकारसँग प्राविधिक सहयोग लिन सक्नेछ।

८. प्रदेश सरकारको विद्युत आयोजना: (१) देहाय बमोजिमको विद्युत आयोजना प्रदेशस्तरको विद्युत आयोजना हुनेछन्:-

- (क) आयोजन वर्गीकरणको आधार तथा मापदण्ड, २०८० तथा प्रचलित संघीय कानून बमोजिम प्रदेशको कार्यक्षेत्रभित्र पर्ने जलविद्युत र सौर्य/वायु उर्जा आयोजना,
- (ख) संघीय सरकारबाट प्रदेश सरकारमा हस्तान्तरण भएका विद्युत आयोजना,
- (ग) दुई वा दुईभन्दा बढी स्थानीय तहको सिमानामा बाँध, जलाशय, सुरुङमार्ग वा विद्युत गृह निर्माण गर्नु पर्ने स्थानीय तहको कार्यक्षेत्रभित्र पर्ने विद्युत आयोजना, र

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
सिंचाइ मन्त्रालय

(घ) प्रदेश सरकारले अनुमतिपत्र प्रदान गरेकोमा सो अनुमतिपत्रको अवधि समाप्त भएपछि प्रदेश सरकारमा हस्तान्तरण हुने विद्युत आयोजना।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्थानीय तहको अनुरोधमा प्रदेश सरकारले स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रभित्र पर्ने जतिसुकै जडित क्षमताको विद्युत आयोजनाको विकास र सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

(३) स्थानीय तहको अधिकारभित्र पर्ने विद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था यस ऐनको अधीनमा रही सम्बन्धित स्थानीय तहले बनाएको कानूनमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ।

९. विद्युत विकास गुरुयोजना: (१) प्रदेश सरकारले प्रदेशको आवश्यकता, औचित्य, आर्थिक अवस्था र विद्युत उत्पादनको सम्भाव्यता समेतको आधारमा विद्युत विकास सम्बन्धी गुरुयोजना बनाई लागु गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको गुरुयोजना बनाउँदा संघीय सरकारले बनाएको जलस्रोत तथा विद्युत विकास सम्बन्धी गुरुयोजना समेतलाई आधार लिन सकिनेछ।

(३) स्थानीय तहको आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्र पर्ने विद्युत आयोजनाको विकास गर्दा उपदफा (१) बमोजिमको गुरुयोजनालाई आधार लिन सक्नेछ।

परिच्छेद- ३

अनुमतिपत्र सम्बन्धी व्यवस्था

१०. अनुमतिपत्र लिनुपर्ने: (१) विद्युत आयोजनाको उत्पादन, प्रसारण, वितरण, ग्राहक सेवा र विद्युत व्यापार सम्बन्धी कार्य गर्न यस ऐन बमोजिम अनुमति लिनु पर्नेछ।

तर प्रदेश सरकार वा स्थानीय तह आफैले विद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन गर्न अनुमतिपत्र लिनु पर्ने छैन।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विद्युत उत्पादन सम्बन्धी आयोजनाको अनुमतिपत्र देहाय बमोजिम दुई चरणमा प्रदान गरिनेछ:-

(क) सर्वेक्षण-अध्ययन चरण,

(ख) आयोजना विकास तथा उत्पादन चरण।

(३) दफा २५ को उपदफा (१) बमोजिम छनोट भएको प्रस्तावदातासँग कार्यालय प्रमुखले सात दिनभित्र तोकिए बमोजिमको ढाँचा, दस्तुर र म्याद बमोजिम सर्वेक्षण-अध्ययन चरणको अनुमतिपत्र दिई सम्झौता गर्नु पर्नेछ। त्यसरी सर्वेक्षण अनुमतिपत्र प्रदान गर्दा कार्यालयले प्रवर्धकसँग सर्वेक्षण अध्ययन प्रतिवेदन तयारीका लागि सम्झौता समेत गर्नु पर्नेछ।

मा. कृष्णकुमार ताम्राङ
मन्त्री
बागमती, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

(४) प्रवर्धकले प्रचलित कानूनबमोजिम वातावरण सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरी स्वीकृत गराउनु पर्नेछ। उक्त प्रतिवेदन आयोजनाको प्रकृति अनुसार तोकिएको समयभित्र कार्यालयमा पेस गर्नु पर्नेछ।

(५) विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन तयार भईसकेको विद्युत आयोजनाको हकमा उपदफा (४) बमोजिमको प्रक्रिया आवश्यक पर्ने छैन।

तर प्रवर्धकले चाहेमा कार्यालयबाट सो प्रतिवेदन प्राप्त गरी आवश्यकता अनुसार थप अध्ययन, जाँचबुझ र क्षमता अद्यावधिक गरी स्वीकृतिका लागि कार्यालयमा पेस गर्न सक्नेछ।

(६) सम्भाव्यता अध्ययनक्रममा पावर अप्टिमाइजेसनका कारण आयोजनाको पूर्वनिर्धारित क्षमता घटबढ हुने देखिएमा प्रवर्धकले स्पष्ट आधार खुलाई कार्यालयमा सोको प्रतिवेदन पेस गर्नु पर्नेछ।

(७) कार्यालय प्रमुखले उपदफा (३) र (६) बमोजिमको प्रतिवेदन प्राविधिक समितिबाट अध्ययन गराइ विद्युत उत्पादन गर्न उपयुक्त भए वा नभएको सम्बन्धमा सुझाव सहित प्रतिवेदन लिन सक्नेछ।

(८) उपदफा (७) बमोजिम सुझावसहित प्रतिवेदन प्राप्त भएपश्चात् विद्युत उत्पादन गर्न उपयुक्त देखिएमा कार्यालय प्रमुखले यस ऐन बमोजिम प्रतिस्पर्धाको आधारमा आयोजना विकास तथा उत्पादन चरणको लागि प्रवर्धक छनौट गरी त्यसरी छनोट भएको प्रवर्धकसँग सातदिनभित्र तोकिए बमोजिमको दस्तुर लिई तोकिए बमोजिमको ढाँचामा आयोजना विकास तथा उत्पादन चरणको अनुमतिपत्र जारी गर्नेछ।

(९) उपदफा (८) बमोजिम अनुमतिपत्र जारी गर्दा आयोजना तयारी तथा वित्तीय व्यवस्थापनको कार्य बाह्र महिनाभित्र सम्पन्न गर्ने गरी प्रवर्धकसँग सम्झौता समेत गर्नु पर्नेछ।

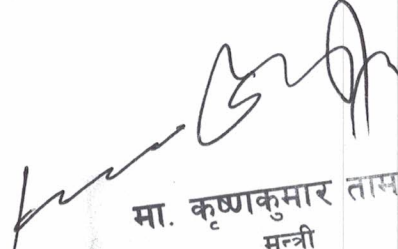
(१०) उपदफा (९) बमोजिमको अवधिभित्र प्रवर्धकले अन्तर निकाय सहमति, जग्गा प्राप्ति, ग्रीड जडान सम्झौता, विद्युत खरिद बिक्री सम्झौता र वित्तीय व्यवस्थापन लगायत आयोजना तयारी सम्बन्धी कार्य सम्पन्न गरी सम्बन्धित कागजात कार्यालयमा पेस गर्नु पर्नेछ।

(११) उपदफा (९) बमोजिमको अविधिभित्र मनासिव कारण बाहेक प्रवर्धकले उपदफा (१०) बमोजिमको कार्य सम्पन्न गर्न नसकेमा निजको अनुमतिपत्र खारेज गर्न सकिनेछ।

(१२) उपदफा (८) बमोजिम प्रवर्धकले तोकिए बमोजिमको बीमा गर्नु पर्नेछ।

(१३) उत्पादन अनुमतिपत्र तथा विद्युत प्रसारण, वितरण, व्यापार र ग्राहक सेवाको अनुमतिपत्र सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री

खानेपानी, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

११. अनुमतिपत्रको म्याद थप सम्बन्धी व्यवस्था: (१) दफा १० को उपदफा (३), (८) र (९) बमोजिमको अवधिमा निर्धारित काम काबु बाहिरको परिस्थितिको कारण सम्पन्न हुन नसकेको भन्ने देखिएमा कुनै क्षेत्र विशेषमा वा प्रदेशभर समान रूपमा लागु हुने गरी मन्त्रालयको सिफारिसमा प्रदेश सरकारले एकमुष्ट म्याद थप गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रवर्धकले काबु बाहिरको परिस्थिति उत्पन्न भएको भनी म्याद सकिनु भन्दा एक्काईस दिन अगावै प्रमाण सहित म्याद थपको लागि निवेदन पेस गरेमा कार्यालयले स्थलगत अध्ययन गरी त्यसले असर पारेको/पार्नसक्ने समयावधिको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन सहित म्याद थपका लागि मन्त्रालय समक्ष सिफारिस गरेमा मन्त्रालयले तोकिए बमोजिम म्याद थप गर्न सक्नेछ।

(३) प्रवर्धकको आफ्नै ढिलासुस्तीको कारण समयमा अनुमतिपत्रमा तोकिएको शर्त बमोजिमको काम सम्पन्न हुन नसकेमा उपदफा (२) बमोजिम कार्यालयको सिफारिसमा मन्त्रालयले उक्त चरणको अनुमतिपत्र लिँदा तोकिएको दस्तुरको पच्चीस प्रतिशत हर्जना लिई एकपटक वा पटक पटक गरी शुरु अवधिको पचास प्रतिशतसम्म म्याद थप गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (१), (२) र (३) बमोजिम थप गरिएको समयमा समेत कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा दफा १० को उपदफा (३) बमोजिम दिइएको अनुमतिपत्र खारेज हुनेछ।

(५) दफा १० को उपदफा (८) बमोजिमको आयोजना विकास तथा उत्पादन चरणको अनुमतिपत्र लिई निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको आयोजनालाई प्रवर्धकले वित्तीय पुनःसंरचनाको लागि आवश्यक समय माग गरी कार्यालयमा निवेदन पेस गरेमा प्राविधिक समितिको सिफारिसमा कार्यालयले सोको लागि बढीमा एक वर्षसम्मको समय थप गर्न सक्नेछ।

१२. अनुमतिपत्र सम्बन्धी अन्य व्यवस्था: (१) विद्युत आयोजनाको सर्वेक्षण-अध्ययन अवधि समाप्त भए पछि अनुमतिपत्र प्राप्त प्रवर्धकले सम्पूर्ण सर्वेक्षण-अध्ययन प्रतिवेदन वा विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन वा विस्तृत आयोजना प्रतिवेदनको विद्युतीय प्रति सहित दुई प्रति प्रतिवेदन कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त अध्ययन-सर्वेक्षण प्रतिवेदन प्रदेश सरकारको स्वामित्वमा रहनेछ।

(३) दफा १० को उपदफा (३) बमोजिम सर्वेक्षण-अध्ययन अनुमतिपत्र प्राप्त प्रवर्धकले दफा १० को उपदफा (९) बमोजिम तोकिएको अवधिभित्र आयोजना तयारी तथा वित्तीय व्यवस्थापन गर्न नसकेको अवस्थामा प्रदेश सरकारले त्यस्तो आयोजना कार्यान्वयनको लागि उपदफा (२) बमोजिमको प्रतिवेदन उपयोग गर्न सक्नेछ।

१३. अनुमतिपत्रको अवधि: (१) सर्वेक्षण-अध्ययन चरणदेखि आयोजना विकास तथा उत्पादन चरणसम्म दिइने अनुमतिपत्रको कुल अवधि देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) जलाशययुक्त विद्युत उत्पादन आयोजनाको हकमा पचास वर्ष, अर्धजलाशययुक्त (पिकिङ्ग रन अफ दि रिभर) आयोजनाको हकमा पैतालीस वर्ष र अन्य प्रकृतिका जलविद्युत आयोजनाको हकमा चालीस वर्ष,

स्पष्टीकरण: अर्धजलाशययुक्त विद्युत उत्पादन आयोजना भन्नाले दैनिक न्यूनतम तीन घण्टाको समयावधिसम्म बाँधमा पानी जम्मा गर्न सक्ने र बढी विद्युत खपत हुने समय (पिक आवर) मा सोही बमोजिम बढी विद्युत उत्पादन गर्न सक्ने गरी संरचना बनाएको पिकिङ्ग रन अफ दि रिभर जलविद्युत आयोजना सम्झनु पर्छ।

(ख) जलस्रोत बाहेक अन्य स्रोतबाट विद्युत उत्पादन गर्न पच्चीस वर्ष,

(ग) विद्युत प्रसारण, वितरण र व्यापार गर्न तीस वर्ष,

(घ) ग्राहक सेवाको हकमा पाँच वर्ष।

(२) उपदफा (२) को खण्ड (क) र (ख) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि काबु बाहिरको परिस्थिति सृजना भई विद्युत आयोजनाको विकासमा बाधा अवरोध उत्पन्न भएमा त्यस्तो आयोजनाको लाभ, लागत, बीमा, क्षति र जोखिम समेतको मूल्याङ्कन गरी विद्युत उत्पादन अनुमतिपत्रको अवधि मन्त्रालयको सिफारिसमा प्रदेश सरकारले बढीमा तीन वर्षसम्म थप गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि आयोजनाको विकास र उत्पादन अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडमा वा नजिकको विद्युत सब-स्टेशनसम्म पुऱ्याउन प्रसारण अनुमतिपत्र समेत प्राप्त गर्ने भएमा त्यस्तो प्रसारण अनुमतिपत्रको अवधिलाई विद्युत उत्पादन अनुमतिपत्रको अवधिसम्म कायम गर्न सकिनेछ।

१४. अनुमतिपत्रको नवीकरण: (१) यस ऐन बमोजिम विद्युत प्रसारण, वितरण, व्यापार तथा ग्राहक सेवाको अनुमतिपत्रको नवीकरण तोकिए बमोजिम हुनेछ।

तर उत्पादन अनुमतिपत्र नवीकरण गरिने छैन।

(२) यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अघि प्रचलित कानून बमोजिम विद्युत आयोजनाको सर्वेक्षण, उत्पादन, प्रसारण, वितरण, ग्राहक सेवा र विद्युत व्यापारको लागि अनुमतिपत्र प्राप्त गरेका आयोजनाको हकमा नवीकरण सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
बागमती, जर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

१५. आदेश दिन सक्ने: (१) अनुमतिपत्र प्राप्त प्रवर्धकले प्रत्येक वर्षको असोज महिनाभित्र तोकिए बमोजिमको वार्षिक प्रगति विवरण कार्यालयमा पेस गर्नु पर्नेछ।

(२) कार्यालयले आवश्यकता अनुसार विषय विज्ञसहित स्थलगत निरीक्षण गरी देहायका पक्षको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न सक्नेछ:-

- (क) कार्य प्रगति र गुणस्तर,
- (ख) वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनमा उल्लिखित कार्य योजनाको कार्यान्वयन, र
- (ग) आयोजनाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन।

(३) उपदफा (२) बमोजिम अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्दा अनुमतिपत्रमा उल्लिखित अवधिभित्र अनुमतिपत्रको शर्त अनुरूपको काम नगरेमा वा यस ऐन विपरीत कुनै काम गरेको पाइएमा कार्यालयले सम्बन्धित प्रवर्धकलाई सुधारको लागि अवधि तोकी लिखित आदेश दिन सक्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम दिइएको आदेश पालना गर्नु सम्बन्धित प्रवर्धकको कर्तव्य हुनेछ।

१६. अनुमतिपत्र खारेज गर्न सक्ने: (१) अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने कार्यालयले देहायको अवस्थामा अनुमतिपत्र प्राप्त प्रवर्धकको अनुमतिपत्र खारेज गर्न सक्नेछ।

- (क) यो ऐन वा प्रचलित कानून बमोजिम सम्पन्न गर्नुपर्ने कार्य अनुमतिपत्रमा तोकेको समयमा सम्पन्न नगरेमा,
- (ख) दफा १५ बमोजिम दिइएको आदेशमा तोकिएको अवधिभित्र काममा आवश्यक सुधार नगरे वा त्यस्तो आदेशको पटक पटक उल्लङ्घन गरेमा,
- (ग) अनुमतिपत्रमा उल्लिखित शर्तको उल्लङ्घन गरेमा।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अनुमतिपत्र खारेज गर्नु अघि अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने कार्यालयले सम्बन्धित अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थालाई एक महिनाको अवधि तोकी आफ्नो सफाइ पेस गर्ने मनासिव मौका दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले दिएको जवाफ समेतलाई विचार गरी अनुमतिपत्र खारेज गर्नुपर्ने वस्तुनिष्ठ आधार देखिएमा अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने कार्यालयले त्यस्तो अनुमतिपत्र खारेज गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम अनुमतिपत्र खारेज भएमा त्यसरी खारेज गर्नुपर्ने कारण र आधार खुलाई सोको लिखित जानकारी सम्बन्धित पक्षलाई दिनु पर्नेछ।

१७. प्रदेश सरकारमा स्वामित्व हस्तान्तरण गर्नुपर्ने: (१) अनुमतिपत्रको अवधि समाप्त भएपछि अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले अनुमतिपत्रको प्रकृति बमोजिम विद्युत उत्पादन केन्द्र, प्रसारण, वितरण, सम्बन्धित जग्गा, भवन, उपकरण संरचना, भूस्वामित्व लगायतका सबै संरचना चालु अवस्थामा प्रदेश सरकारलाई निःशुल्क हस्तान्तरण गर्नु पर्नेछ।

(२) अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले उपदफा (१) बमोजिम विद्युत आयोजना तथा संरचना हस्तान्तरण गर्नुभन्दा एक वर्ष अगावै हस्तान्तरण योजना बनाई अनुमतिपत्र दिने कार्यालय वा प्रदेश सरकारले तोकेको कार्यालयलाई तोकिए बमोजिम विद्युत आयोजना र संरचनाको सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार कार्यमा संलग्न गराई आवश्यक सीप र प्रविधि समेत हस्तान्तरण गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम प्रदेश सरकारमा हस्तान्तरण हुने आयोजनाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निजी संस्थाबाट गरिने भएमा प्रदेश सरकारले अनुमतिपत्रको अवधि समाप्त हुनुभन्दा एक वर्ष अगावै प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट त्यस्तो निजी संस्थाको छनोट गरी उपदफा (२) बमोजिम विद्युत आयोजना र संरचनाको सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार कार्यमा संलग्न गराउनु पर्नेछ। निजी संस्थाको योग्यता र छनोट सम्बन्धी अन्य कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१८. स्वउत्पादन: (१) प्रचलित कानून बमोजिम स्थापित संगठित संस्था वा व्यक्तिले आफ्नो परिसरभित्र आन्तरिक खपत गर्ने प्रयोजनका लागि विद्युतको स्वउत्पादन गर्दा एक मेगावाटसम्मको लागि अनुमतिपत्र लिनुपर्ने छैन।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि एक मेगावाटभन्दा बढी उत्पादन गर्ने भएमा यस ऐन बमोजिम अनुमतिपत्र लिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) मा उल्लेख भएको विद्युत वा सोभन्दा बढी विद्युत उत्पादन गरी आन्तरिक उपभोगबाट बचत हुने भएमा त्यस्तो संस्थाले प्रदेश सरकारबाट वितरण वा व्यापार अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थालाई बिक्री गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थालाई बिक्री गर्न चाहेमा यस ऐन बमोजिम अनुमतिपत्र लिनु पर्नेछ।

(५) उपदफा (२) बमोजिमको स्वउत्पादन अनुमतिपत्रको अवधि त्यस्तो स्वउत्पादन गर्ने संस्था सञ्चालन रहेसम्म कायम रहनेछ।

परिच्छेद- ४

प्रस्ताव छनोट सम्बन्धी व्यवस्था

१९. विद्युत आयोजनाको सूची: (१) कार्यालयले देहायका आधारमा विद्युत आयोजनाको सूची तयार गर्नु पर्नेछ:-

- (क) दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिमको गुरुयोजनामा समावेश भएका आयोजना,
- (ख) अध्ययन तथा सर्वेक्षण सम्बन्धी प्रतिवेदनको आधारमा लाभ-लागत विश्लेषण गरी निर्धारित प्राथमिकताक्रममा रहेका आयोजना,
- (ग) विद्युत उत्पादनको स्रोत र आयोजना क्षेत्र पहिले अनुमतिपत्र प्राप्त अन्य आयोजनासँग दोहोरो नपर्ने वा प्राविधिक रूपमा असर नपर्ने अवस्थामा रहेका आयोजना,
- (घ) सर्वेक्षण-अध्ययन अनुमतिपत्रको अवधिभित्र विद्युत उत्पादन अनुमतिपत्रका लागि निवेदन दिएकोमा तोकिएको समयभित्र आयोजना अध्ययन प्रतिवेदन, वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन, आयोजना सञ्चालन विधि वा वित्तीय व्यवस्थापनसम्बन्धी कागजात पेस गर्न नसकी दफा १६ बमोजिम सर्वेक्षण अनुमतिपत्र खारेज भएका आयोजना,
- (ङ) उत्पादन, प्रसारण, वितरण, व्यापार वा ग्राहक सेवाको अनुमतिपत्र प्राप्त गरेकोमा अनुमतिपत्रमा उल्लिखित शर्त पालना गर्न नसकेको कारण अनुमतिपत्र रद्द भएको आयोजना।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कार्यालयले तयार गरेको सूची मन्त्रालयको सिफारिसमा प्रदेश सरकारले स्वीकृत गर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको सूची प्रदेश सरकारले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा एकपटक अद्यावधिक गर्न सक्नेछ।

(४) विद्युत आयोजनाको सूची तयारीसम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।

२०. प्रतिस्पर्धा गर्नुपर्ने: (१) यो ऐन प्रारम्भ भएपछि दफा १९ बमोजिम प्रदेश सरकारले तयार पारेको विद्युत आयोजनाको सूची बमोजिम आयोजनाको सर्वेक्षण-अध्ययन र आयोजनाको विकास तथा उत्पादन सम्बन्धी कार्य गर्दा लगानीकर्ता बीचको प्रतिस्पर्धाको आधारमा गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका विद्युत आयोजनामा प्रतिस्पर्धा गराइने छैन:-

- (क) प्रदेश सरकार वा प्रदेश सरकारको कुनै निकायले निर्माण गर्ने भनी प्रदेश सरकारले तोकेको आयोजना,
- (ख) प्रदेश सरकारको एकलै वा कम्तीमा एकाउन्न प्रतिशत शेयर लगानी रहने गरी संघ, स्थानीय तह वा निजी क्षेत्रसँग संयुक्त लगानीमा विकास तथा सञ्चालन गर्ने भनी प्रदेश सरकारले निर्णय गरेको आयोजना, र

मा. कृष्णकुमार तासाङ
मन्त्री
कुर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

(ग) स्वउत्पादनको विद्युत आयोजना।

(३) जलविद्युत बाहेकका सौर्य, वायु लगायत अन्य स्रोतबाट उत्पादन तथा सञ्चालन हुने विद्युत आयोजनको प्रतिस्पर्धा सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(४) विद्युतको प्रसारण, वितरण, व्यापार र ग्राहक सेवाको विकास तथा सञ्चालन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

२१. प्रस्ताव आह्वान: (१) दफा २० बमोजिम प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट विद्युत उत्पादन आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन गर्न देहाय बमोजिमका विवरणहरू उल्लेख गरी कार्यालयले "क" वर्गको राष्ट्रियस्तरका दैनिक समाचारपत्र र आफ्नो वेबसाइटमा कम्तीमा नब्बे दिनको सूचना दिई प्रस्ताव आह्वान गर्नु पर्नेछ:-

- (क) विद्युत आयोजनाको प्रस्तावित स्थान (जिल्ला, गाउँपालिका/ नगरपालिका, वडा, टोल),
- (ख) विद्युत आयोजनाको प्रस्तावित कार्यक्षेत्र (बाँध/पावर हाउस स्थान र अक्षांश/देशान्तर),
- (ग) विद्युत आयोजनाको प्रस्तावित क्षमता (मेगावाट),
- (घ) विद्युत आयोजनाको प्रस्तावित किसिम (जलाशय/अर्ध जलाशय वा रन अफ द रिभर),
- (ङ) प्रस्तावित विद्युत गृहबाट नजिकको सब-स्टेशन वा प्रसारण लाइनसम्मको दुरी,
- (च) अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले प्रसारण लाइन समेत बनाउनु पर्ने/नपर्ने सम्बन्धी विवरण,
- (छ) विद्युत आयोजनाको प्रारम्भिक अनुमानित लागत,
- (ज) विद्युत आयोजनाको अध्ययन सम्पन्न भएको चरण (पहिचान, पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन, सम्भाव्यता अध्ययन, विस्तृत आयोजना अध्ययन प्रतिवेदन),
- (झ) तोकिए बमोजिमको अन्य विवरण।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सम्बन्धित सरोकारवालाले मनासिब आधार खोली म्याद सकिनुभन्दा एक्काइस दिन अगावै लिखित निवेदन दिएमा कार्यालयले बढीमा नब्बे दिनसम्म प्रस्ताव आह्वानको म्याद थप गर्न सक्नेछ।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
बागमती प्रदेश सरकार, काठमाडौं, जर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

(३) उपदफा (१) बमोजिमको सूचना जारी भएपछि प्रस्तावदाताले प्रस्ताव पेस गर्ने अन्तिम मितिभन्दा कम्तीमा सात दिन अगावै तोकिएबमोजिमको दस्तुर र धरौटीसहित प्रस्तावपत्र खरिद गर्नुपर्नेछ। प्रस्ताव पेस गर्दा देहायका कागजात संलग्न गर्नु पर्नेछः-

- (क) अन्तिम आर्थिक वर्षको करचुक्ता प्रमाणपत्र,
- (ख) प्रस्तावक कम्पनीको वित्तीय विवरण,
- (ग) कम्पनीको विवरण, र
- (घ) तोकिएबमोजिमको ढाँचामा तयार गरिएको आयोजना प्रस्ताव।

(४) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै लेखिएको भए तापनि समान प्रकारको आयोजनाबाट व्यावसायिक विद्युत उत्पादन शुरु नभएसम्म एउटा संस्थालाई दुईभन्दा बढी आयोजनाको अनुमतिपत्र प्रदान गरिनेछैन।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि आयोजना प्राविधिक-आर्थिक रूपले सम्भाव्य नभई अनुमतिपत्र खारेज भएकोमा समान प्रकारको अर्को आयोजनामा प्रस्ताव पेस गर्न बाधा पर्ने छैन।

(६) प्रस्तावमा सम्बन्धित आयोजनाको पछिल्लो अध्ययन प्रतिवेदनको विवरण समावेश गर्नु पर्नेछ। थप अध्ययन भइसकेको भएमा प्रस्तावदाताले तोकिएबमोजिमको दस्तुर तिरी कार्यालयबाट पछिल्लो अध्ययन प्रतिवेदन खरिद गर्न सक्नेछ।

(७) उपदफा (३) बमोजिम प्रस्ताव पेस गर्दा प्राविधिक र आर्थिक प्रस्ताव छुट्टाछुट्टै सिलबन्दी खाममा राख्नुपर्नेछ। प्रत्येक शिलबन्दी खामको बाहिर प्रस्तावको किसिम स्पष्ट उल्लेख गरी दुवै खाम अर्को खाममा राखी सिलबन्दी गर्नु पर्नेछ। प्राविधिक प्रस्तावको खाममा तोकिएबमोजिमको धरौटी जम्मा गरेको प्रमाण समावेश गर्नु पर्नेछ।

(८) उपदफा (३) बमोजिमको प्रस्तावमा दफा २२ बमोजिमको मूल्याङ्कनको आधार सहित देहाय बमोजिमका कुराहरु उल्लेख गर्नु पर्नेछः-

- (क) प्रस्ताव पेस गर्ने कार्यालय वा निकाय,
- (ख) प्रस्ताव पेस गर्ने अवधि,
- (ग) प्रस्ताव तयार गर्न प्रस्तावदातालाई दिइएको निर्देशन,
- (घ) प्रस्तावकको कार्य अनुभव,
- (ङ) प्राविधिक र आर्थिक प्रस्तावका अन्य विषय,
- (च) आवश्यकता अनुसार विद्युत खरिद सम्झौता र आयोजना विकास सम्झौताको नमुना,

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
बागमती, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

- (छ) प्रस्ताव मूल्याङ्कन गर्दा तुलना गर्ने आधार र अंक भार,
- (ज) प्रस्ताव छनोट विधि,
- (झ) तोकिए बमोजिम अन्य कुरा।

(९) उपदफा (द) बमोजिम तयार भएको प्रस्ताव स्वीकृति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(१०) धरौटी सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) उपदफा (३) बमोजिम राखिएको धरौटी रकम अनुमतिपत्र प्राप्त गर्ने प्रस्तावदाताको हकमा आयोजना विकासको चरणको अनुमतिपत्र प्राप्त गरेपछि राजस्व खातामा जम्मा गर्नुपर्ने छ र अनुमतिपत्र प्राप्त गर्न नसकेका प्रस्तावदाताको हकमा पहिलो चरणको अनुमतिपत्र दिने काम सम्पन्न भएपछि उक्त धरौटी रकम फिर्ता दिनु पर्नेछ।
- (ख) अनुमतिपत्र प्राप्त गरेको प्रस्तावदाताले अनुमतिपत्र बमोजिम समयमा काम सम्पन्न गर्न नसकेमा धरौटी खातामा रहेको रकम कार्यालयले जफत गरी राजस्व खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ।
- (ग) प्रस्तावदाताले फिर्ता पाउने धरौटी रकम फिर्ता योग्य भएको मितिले दुई वर्षभित्रमा फिर्ता नलगेमा राजस्व खातामा जम्मा गरिनेछ।

२२. प्रस्ताव मूल्याङ्कनका आधारः (१) प्रस्तावक छनोट गर्दा देहाय बमोजिमको प्राविधिक तथा आर्थिक आधार लिइनेछः-

- (क) प्राविधिक तथा वित्तीय आधारः
 - (१) वित्तीय क्षमता
 - (२) प्राविधिक तथा व्यावसायिक क्षमता।
- (ख) आर्थिक आधारः देहायका कुनै एक वा एक भन्दा बढी आधारमा हुनेछः-
 - (१) प्रदेश सरकारलाई वार्षिक किस्ताबन्दी रूपमा बुझाउन कबोल गरेको रकम,
 - (२) प्रदेश सरकारलाई दिइने निःशुल्क विद्युत ऊर्जाको परिमाण,
 - (३) प्रदेश सरकारलाई अग्रिम रूपमा रूपमा बुझाउन कबोल गरेको रकम,
 - (४) तोकिए बमोजिमका अन्य आधारहरु।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
खानेपानी, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

(२) उपदफा (१) को खण्ड (ख) बमोजिम प्रदेश सरकारलाई दिनुपर्ने न्यूनतम आर्थिक प्रतिफल सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(३) प्राविधिक तथा आर्थिक आधार सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

२३. प्रस्ताव मूल्याङ्कन समिति: (१) दफा २१ बमोजिम प्राप्त प्रस्ताव उपर मूल्याङ्कन गर्न कार्यालयमा देहाय बमोजिमको एक प्रस्ताव मूल्याङ्कन समिति रहनेछ:-

(क)	कार्यालय प्रमुख/निर्देशक वा निजले तोकेको वरिष्ठ प्राविधिक कर्मचारी	-अध्यक्ष
(ख)	कार्यालयको आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख	-सदस्य
(ग)	कार्यालयले मनोनित गरेका विषयसँग सम्बन्धित विशेषज्ञहरु कम्तीमा तीन जना	-सदस्य
(घ)	कानून अधिकृत	-सदस्य
(ङ)	कार्यालयको अनुमतिपत्र हेर्ने महाशाखा वा शाखा प्रमुख	-सदस्य सचिव

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिले आवश्यकता अनुसार सरकारी वा गैरसरकारी क्षेत्रका विषय विशेषज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) को खण्ड (ग) बमोजिमका विषयविज्ञ इन्जिनियर, भुगर्भविद्, अर्थशास्त्री, चार्टर्ड एकाउन्टेन्टमध्येबाट फरक फरक विधाको प्रतिनिधित्व हुने गरी कार्यालयले मनोनयन गरे बमोजिम हुनेछ।

(४) प्रस्ताव पेस गर्ने अन्तिम म्याद समाप्त भएपछि मूल्याङ्कन समितिले प्रस्तावको बाहिरी खाम खोली प्राविधिक र आर्थिक प्रस्तावका सिलबन्दी खाम छुट्याउनु पर्नेछ। पहिले प्राविधिक प्रस्तावको खाम खोल्नुपर्नेछ र आर्थिक प्रस्तावको खाम सुरक्षित राख्नुपर्नेछ।

(५) प्राविधिक प्रस्तावको मूल्याङ्कन गर्दा दफा २२ बमोजिमका आधार समेत लिनु पर्नेछ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम मूल्याङ्कन प्रतिवेदन मूल्याङ्कन समितिले सिफारिस सहित कार्यालय प्रमुख समक्ष पेस गर्नु पर्नेछ।

(७) उपदफा (६) को आधारमा प्राविधिक प्रस्ताव स्वीकृत गर्नुअघि कार्यालय प्रमुखले योग्य देखिएका प्रस्तावदाता सबैलाई स्वीकृत गर्ने आशयको सूचना दिनुपर्नेछ।

(८) उपदफा (७) बमोजिमको सूचना पाएको पन्ध्र दिनभित्र चित्त नबुझेको प्रस्तावदाताले मन्त्रालयसमक्ष पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिन सक्नेछ। मन्त्रालयले पन्ध्र दिनभित्र आवश्यक

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
जहाँ तथा सिँचाई मन्त्रालय

छानबिनपश्चात् निर्णय गरी सम्बन्धित प्रस्तावदातालाई लिखित जानकारी दिनुपर्नेछ। यस सम्बन्धमा मन्त्रालयले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ।

(९) उपदफा (८) बमोजिमको प्रक्रिया सम्पन्न भएपश्चात् कार्यालय प्रमुखले प्राविधिक प्रस्ताव स्वीकृत गर्नु पर्नेछ।

(१०) आर्थिक प्रस्ताव खोल्नुभन्दा सात दिन अगावै प्राविधिक प्रस्तावमा छनोट भएका प्रस्तावदातालाई सूचना दिई प्रस्तावदाताका प्रतिनिधिको रोहबरमा आर्थिक प्रस्तावको खाम खोल्नुपर्नेछ।

तर प्रस्तावदाता वा निजको प्रतिनिधि अनुपस्थित भएकै कारण खाम खोल्न बाधा पर्ने छैन।

(११) उपदफा (१०) बमोजिम खोलिएको आर्थिक प्रस्तावको मूल्याङ्कन समितिले तोकिएबमोजिमका आधारमा मूल्याङ्कन गरी प्रदेश सरकारलाई उच्चतम आर्थिक लाभ दिने प्रस्ताव छनोट गरी सिफारिससहित कार्यालय प्रमुख समक्ष पेस गर्नु पर्नेछ।

(१२) उपदफा (११) बमोजिम छनोट भएको आर्थिक प्रस्ताव स्वीकृत गर्नुअघि कार्यालय प्रमुखले सम्पूर्ण प्रस्तावदातालाई आशयको सूचना दिनुपर्नेछ।

(१३) उपदफा (१२) बमोजिमको सूचना पाएको सात दिनभित्र चित्त नबुझेको प्रस्तावदाताले मन्त्रालय समक्ष पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिन सक्नेछ। मन्त्रालयले पन्ध्र दिनभित्र आवश्यक छानबिनपश्चात् निर्णय गरी सम्बन्धित प्रस्तावदातालाई लिखित जानकारी दिनुपर्नेछ। यस सम्बन्धमा मन्त्रालयले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ।

(१४) प्राविधिक र आर्थिक प्रस्ताव मूल्याङ्कनसम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।

२४. प्राविधिक समिति: कार्यालय प्रमुखले विद्युत आयोजनाको सर्वेक्षण, अध्ययन, डिजाइन, विकाससँग सम्बन्धित प्रतिवेदन तथा अन्य कागजातको अध्ययन गरी राय/सिफारिस गर्न विषयगत विज्ञहरू रहने गरी प्राविधिक समिति गठन गर्न सक्नेछ।

२५. प्रस्ताव छनोट: (१) दफा २३ को उपदफा (११) को आधारमा कार्यालय प्रमुखले आयोजनाको प्रस्ताव छनोट गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम छनोट भएको प्रस्तावदातालाई निजले पालना गर्नुपर्ने शर्तहरू तोकी कार्यालय प्रमुखले सात दिनभित्रमा दफा १० बमोजिम अनुमतिपत्र दिनु पर्नेछ।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
बापसती, जर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

परिच्छेद- ५

संरचनागत व्यवस्था

२६. निर्देशक समिति: (१) प्रदेशमा विद्युत आयोजनाको अध्ययन, विकास तथा सञ्चालन सम्बन्धी नीतिगत निर्णय गर्न तथा सम्बन्धित निकायहरुबीच समन्वय गर्न देहाय बमोजिमको एक प्रदेश विद्युत निर्देशक समिति रहनेछ:-

(क)	मन्त्री, मन्त्रालय	- अध्यक्ष
(ख)	सदस्य (ऊर्जा विषय हेर्ने), प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	-सदस्य
(ग)	सचिव, मन्त्रालय	-सदस्य
(घ)	सचिव, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	-सदस्य
(ङ)	सचिव, वन तथा वातावरण विषय हेर्ने मन्त्रालय	-सदस्य
(च)	निर्देशक समितिले मनोनयन गरेका कम्तीमा एक जना महिला सहित तीन जना	-सदस्य
(छ)	प्रमुख, ऊर्जा महाशाखा, मन्त्रालय	-सदस्य-सचिव

(२) उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिमका सदस्य ऊर्जा, जलस्रोत, वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन विषयमा कम्तीमा स्नातक उत्तीर्ण गरी विद्युतको क्षेत्रमा कम्तीमा सात वर्षको अनुभव हासिल गरेको हुनुपर्नेछ।

(३) उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिमका सदस्यको पदावधि मनोनयनको मितिले तीन वर्षको हुनेछ र निजहरुलाई पुनः एक पटकका लागि मनोनयन गर्न सकिनेछ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिम मनोनित सदस्यको काम सन्तोषजनक नभएमा वा पदीय दायित्व इमान्दारीपूर्वक पालना नगरेमा निर्देशक समितिले निजलाई जुनसुकै बखत पदबाट हटाउन सक्नेछ।

तर त्यसरी पदबाट हटाउनु अघि निजलाई सफाइ पेस गर्ने मनासिब मौका दिनु पर्नेछ।

(५) उपदफा (१) बमोजिमको समितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विषय विज्ञ वा अन्य निकायको प्रतिनिधिलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ।

(६) उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिमका सदस्यको सेवा सुविधा मन्त्रालयले तोके बमोजिम हुनेछ।

(७) उपदफा (१) बमोजिमको समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समितिले आफैं निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
खानेपानी, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

२७. निर्देशक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: यस ऐनमा अन्यत्र उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त निर्देशक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) प्रदेश सरकारको क्षेत्राधिकारभित्र पर्ने विद्युत आयोजनाको सूची स्वीकृत तथा प्राथमिकीकरण गर्ने,
- (ख) खण्ड (क) बमोजिम स्वीकृत आयोजनामध्ये सरकारी, निजी वा सार्वजनिक-निजी साझेदारीमा विकास तथा सञ्चालन गरिने विद्युत आयोजना पहिचान गरी स्वीकृत गर्ने,
- (ग) विद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालनका विषयमा नेपाल सरकार, स्थानीय तह, सम्बन्धित निकाय, सरोकारवाला, लगानीकर्ता वा आयोजना विकासकर्तासँग आवश्यक समन्वय तथा सहजीकरण गर्ने,
- (घ) विद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालनसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्थाको कार्यान्वयन र आयोजना क्षेत्रमा उत्पन्न समस्याको समाधानका लागि नेपाल सरकार, स्थानीय तह, सम्बन्धित निकाय वा पक्षसँग समन्वय एवं सहजीकरण गर्ने,
- (ङ) विद्युतीकरणसम्बन्धी समग्र प्रक्रिया र संरचनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिता सुनिश्चित गर्न आवश्यक कार्य गर्ने,
- (च) प्रदेश सरकारले तोकेका विद्युत सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (छ) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने।

परिच्छेद- ६

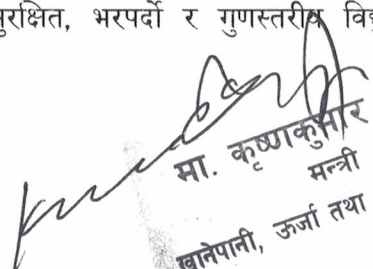
विद्युत वितरण तथा ग्राहक सेवा सम्बन्धी व्यवस्था

२८. विद्युत वितरण: (१) यस ऐन बमोजिम विद्युत वितरण अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले अनुमतिपत्रमा उल्लिखित क्षेत्रमा विना भेदभाव सबै ग्राहकलाई विद्युत वितरण गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको विद्युत वितरण अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाको जिम्मेवारी देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) विद्युत उत्पादन वा विद्युत व्यापार अनुमतिपत्र प्राप्त संस्था वा स्वउत्पादकसँग विद्युत खरिद गरी वितरण गर्ने,
- (ख) विद्युत वितरण प्रणालीको निर्माण, सञ्चालन, मर्मत सम्भार, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन गर्ने,
- (ग) ग्राहकको माग बमोजिम सुरक्षित, भरपर्दो र गुणस्तरीय विद्युत सेवा उपलब्ध गराउने,

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
खानेपानी, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

- (घ) सुरक्षित विद्युत आपूर्तिको लागि आवश्यक र उपयुक्त उपाय अवलम्बन गर्ने,
- (ङ) विद्युतको माग व्यवस्थापन गर्ने,
- (च) विद्युतको माग, खपत, आपूर्ति, ग्राहकको विवरण ऊर्जा दक्षता सम्बन्धी काम कारवाहीको विवरण तथा तथ्याङ्क वार्षिक रूपमा कार्यालयमा पेस गर्ने।

(३) विद्युत वितरण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

२९. विद्युत खरिद बिक्री सम्बन्धी व्यवस्था: (१) यस ऐन बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले विद्युतको व्यापार गर्न सक्नेछ।

(२) अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले विद्युत व्यापार सम्बन्धमा देहाय बमोजिमको काम गर्न सक्नेछ:-

- (क) विद्युत उत्पादन अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाबाट उत्पादन गरेको विद्युत पूर्ण वा आंशिक रूपमा खरिद गर्ने,
- (ख) व्यापार अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाहरुबीच आपसमा विद्युत खरिद बिक्री गर्ने,
- (ग) आफुले खरिद गरेको विद्युत थोक वा खुद्रा रूपमा बिक्री गर्ने।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि स्थानीयस्तरमा सञ्चालित साना तथा लघु जलविद्युत आयोजनालाई विद्युत खरिद बिक्री सम्झौता वा नेट मिटरिडको आधारमा प्रादेशिक ग्रिड वा राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडमा जडान गर्न सकिनेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको विद्युत खरिद बिक्री सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

३०. ग्राहक सेवा: (१) ग्राहक सेवा अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले उत्पादन वा व्यापार अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थसँग विद्युत खरिद गरी वितरण अनुमतिपत्र प्राप्त प्रवर्धकको वितरण प्रणालीको प्रयोगबाट आफ्ना ग्राहकलाई विद्युत सेवा उपलब्ध गराउन सक्नेछ।

(२) ग्राहक सेवा अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले ग्राहकको माग बमोजिम कुनै कारणवस थप विद्युत सेवा पुऱ्याउन नसक्ने भएमा त्यसको जानकारी निवेदन प्राप्त भएको पन्ध्र दिनभित्र सम्बन्धित ग्राहकलाई दिनु पर्नेछ।

(३) ग्राहक सेवा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

३१. विद्युत सेवा बन्द वा कटौती गर्न नहुने: (१) अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले ग्राहकलाई वितरण वा आपूर्ति गरिरहेको विद्युत सेवा पूर्व सूचना नदिई बन्द वा कटौती गर्नु हुदैन।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको अवस्थामा विद्युत सेवा बन्द वा कटौती गर्न सकिनेछः-

- (क) विद्युत सम्बन्धी उपकरण तथा लाईनको आकस्मिक जाँचबुझ, मर्मत वा अन्य कुनै महत्वपूर्ण काम गर्नु परेमा,
- (ख) बाढी, पहिरो, आगलागी, भुइँचालो जस्ता विपद् वा अन्य यस्तै काबु बाहिरको परिस्थिति आइपरेमा,
- (ग) कुनै ग्राहकले कानून बमोजिम तिर्नु पर्ने वा बुझाउनु पर्ने विद्युत महसुल र अन्य दस्तुर नबुझाएमा,
- (घ) कुनै ग्राहकले अनाधिकृत तवरले विद्युत उपभोग गरेमा वा शर्त विपरीत विद्युत सेवा उपभोग गरेमा।

३२. विद्युत महसुल र अन्य दस्तुर लिन सक्ने: प्रवर्धकले प्रचलित कानून र अनुमतिपत्रमा उल्लेख भए बमोजिमको विद्युत महसुल र अन्य दस्तुर लिन सक्नेछ।

३३. विद्युतको गुणस्तर कायम राख्नुपर्ने: (१) अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले विद्युतको उत्पादन, प्रसारण, वितरण र मर्मत सम्भार गर्दा प्रचलित कानून वा तोकिए बमोजिमको गुणस्तर कायम राख्नु पर्नेछ।

(२) अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले विद्युतको उत्पादन, प्रसारण, वितरण र मर्मत सम्भार गर्दा तोकिए बमोजिमको सुरक्षात्मक उपाय अवलम्बन गरी भरपर्दो र सुरक्षित विद्युत आपूर्ति गर्नु पर्नेछ।

३४. विद्युत संरचनाको सुरक्षा: (१) विद्युत आयोजना र सो सँग सम्बन्धित संरचनाको सुरक्षा गर्ने प्राथमिक जिम्मेवारी र दायित्व अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाको हुनेछ।

(२) अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाबाट विद्युत आयोजना र सो सम्बन्धी संरचनाको विशेष सुरक्षाको लागि लिखित रूपमा अनुरोध भई आएमा नेपाल सरकारसँग समेत समन्वय गरी प्रदेश सरकारले विशेष सुरक्षाको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ र त्यसरी विशेष सुरक्षा व्यवस्था गर्दा लाग्ने सम्पूर्ण खर्च सम्बन्धित अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले व्यहोर्नु पर्नेछ।

(३) विद्युत आयोजना र सोसँग सम्बन्धित संरचनाहरूको सुरक्षा र संरक्षण गर्ने दायित्व सरोकारवाला आम नागरिकको समेत हुनेछ।

३५. प्रादेशिक प्रसारण लाईन वा ग्रिड टोक्ने: प्रदेश सरकारले नेपाल सरकार वा सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी कुनै प्रसारण लाईन वा ग्रिडलाई प्रादेशिक प्रसारण लाईन वा ग्रिड भनी टोक्न सक्नेछ।

३६. उत्पादित विद्युतको खरिद: (१) कसैले यस ऐन बमोजिम उत्पादन गरेको विद्युत एकमुष्ट बिक्री गर्न चाहेमा प्रदेश सरकारले प्रादेशिक ग्रिडमा समावेश हुने गरी खरिद गर्न वा गर्न लगाउन सक्नेछ।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
जर्जा तथा सिंचाइ सचिव

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्थानीय स्तरमा सञ्चालित साना तथा लघु जलविद्युत आयोजनालाई विद्युत खरिद बिक्री सम्झौता वा नेट मिटरिडको आधारमा प्रादेशिक ग्रिड वा राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडमा जडान गर्न सकिनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको विद्युत खरिद बिक्री सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

३७. रोयल्टी बुझाउनु पर्ने: विद्युत उत्पादन तथा प्रसारण अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले बुझाउनु पर्ने रोयल्टी सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद- ७

निजी घर जग्गा प्रयोग, प्राप्ति र वातावरण संरक्षण सम्बन्धी व्यवस्था

३८. घर जग्गा प्रयोग र प्राप्ति: (१) अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले अनुमतिपत्रमा उल्लिखित कार्य गर्ने प्रयोजनको लागि कसैको घर, जग्गा प्रयोग वा प्राप्त गर्न प्रदेश सरकारको सहयोग र समन्वय आवश्यक भएमा सोही व्यहोरा उल्लेख गरी कार्यालय समक्ष लिखित अनुरोध गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको लिखित अनुरोध प्राप्त भएमा कार्यालयले सरोकारवाला निकाय वा व्यक्तिसँग आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गर्न सक्नेछ।

(३) निजी घरजग्गा प्रयोग र प्राप्ति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।

३९. घर जग्गामा प्रवेश गर्न सक्ने: (१) प्रदेश सरकारले वा अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले विद्युतको सर्वेक्षण, उत्पादन, प्रसारण, वितरण वा सञ्चालन गर्ने सिलसिलामा कसैको घर जग्गामा प्रवेश गर्नु परेमा सम्बन्धित व्यक्तिलाई पूर्व सूचना दिई सहमति लिएर मात्र त्यस्तो घर जग्गामा प्रवेश गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कसैको घर जग्गामा प्रवेश गर्न सम्बन्धित व्यक्तिले सहमति नदिएमा निजलाई पूर्व सूचना दिई एक जना स्थानीय जनप्रतिनिधि सहित कम्तीमा दुई जना स्थानीय व्यक्तिको रोहवरमा त्यस्तो घर जग्गामा प्रवेश गर्न सकिनेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कुनै घर जग्गामा विद्युतको अनाधिकृत प्रयोग वा चोरी भईरहेको सूचना वा जानकारी प्राप्त हुन आएमा सो कुराको जाँचबुझ गर्न नजिकको सुरक्षा निकाय वा सरकारी निकायका प्रतिनिधि वा स्थानीय तहको प्रतिनिधिलाई मौखिक जानकारी गराई त्यस्तो संस्थाले खटाएको कर्मचारी त्यस्तो घर जग्गामा प्रवेश गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (१), (२) र (३) बमोजिम घर जग्गामा प्रवेश गर्दा कुनै किसिमको हानि नोक्सानी हुन गएमा अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले क्षतिको मूल्याङ्कन गरी क्षतिपूर्ति दिनु पर्नेछ। त्यसरी तोकिएको क्षतिपूर्तिमा चित्त नबुझेमा कार्यालय समक्ष लिखित निवेदन दिन सकिनेछ। सो निवेदनको सम्बन्धमा कार्यालयले आवश्यक जाँचबुझ गरी क्षतिपूर्तिको रकम तोक्न सक्नेछ।

(५) क्षतिपूर्ति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

४०. वातावरण संरक्षण गर्नुपर्ने: (१) विद्युत आयोजनाको विकास तथा निर्माण कार्य गर्दा वातावरण संरक्षण सम्बन्धी प्रचलित कानूनको पालना गर्नु पर्नेछ।

(२) जलस्रोतबाट विद्युत उत्पादन गर्न अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले विद्युत आयोजनाको विकास तथा निर्माण गर्दा नदी प्रणालीको जल पर्यावरणमा पर्न सक्ने प्रतिकूल प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्ने उपायहरू अवलम्बन गरी सोको लागि प्रचलित कानून र वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनमा उल्लेख भए बमोजिमको परिमाणको पानी योजनाको बाँध स्थलदेखि नदीको तल्लो भागमा प्रवाह हुने व्यवस्था समेत गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम नदीमा छाड्नुपर्ने पानीको न्यूनतम परिमाण कायम भए नभएको सम्बन्धमा कार्यालयले नियमित अनुगमन गरी अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थालाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ।

परिच्छेद- ८

कसूर र सजाय सम्बन्धी व्यवस्था

४१. कसूर: कसैले देहाय बमोजिमको कार्य गरेमा यस ऐन बमोजिमको कसूर गरेको मानिनेछ:-

- (क) यस ऐन बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त नगरी विद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन सम्बन्धी कुनै कार्य गरेमा,
- (ख) दफा १५ बमोजिमको आदेश वा निर्देशन पालना नगरेमा,
- (ग) विद्युत आयोजना वा संरचना प्रतिकूल असर पार्ने वा हानि नोक्सानी गर्ने मनसायले कुनै काम गरेमा वा त्यस्तो आयोजना वा संरचना भत्काएमा वा बिगारेमा वा त्यस्तो कुनै कार्यको उद्योग गरेमा वा त्यस्तो कुनै कार्य गर्न कसैलाई दुरुत्साहन वा षड्यन्त्र गरेमा वा त्यस्तो कार्यको मतियार भएमा,
- (घ) खण्ड (क), (ख) र (ग) मा लेखिए देखि बाहेक यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत कुनै कार्य गरेमा वा अनुमतिपत्र वा आयोजना सम्झौतामा उल्लिखित व्यवस्था वा शर्त वा स्वीकृत वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनमा उल्लिखित शर्तको उल्लङ्घन गरेमा वा सो विपरीत कुनै काम गरेमा।

४२. सजाय: (१) कसैले दफा ४१ को बमोजिमको कसूर गरेमा कसूरको मात्रा हेरी देहाय बमोजिमको सजाय हुनेछ:-

- (क) खण्ड (क) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई त्यस्तो कार्य बन्द गर्न लम्राई पाँच लाख रुपैयाँ देखि दश लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना।

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
जर्जा तथा सिन्धुइ मन्त्रालय

(ख) खण्ड (ख) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई एक लाख देखि पाँच लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना ।

(ग) खण्ड (ग) बमोजिमको कसूर गर्नेबाट वास्तविक रूपमा हुन गएको हानि नोक्सानी बापतको बिगो असुल गरी बिगो बमोजिमको जरिवाना वा प्रचलित कानून बमोजिम कैद सजाय हुने भएमा सो सजाय समेत ।

(२) दफा ४१ को खण्ड (घ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई सजाय गर्ने अधिकारीले पाँच लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गरी त्यसबाट कसैलाई हानि नोक्सानी हुन गएको रहेछ भने सो बापतको क्षतिपूर्ति भराउने र निर्माण कार्य रोक्न वा सुधार गर्न आदेश दिन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिमको सजाय गर्ने अधिकार मन्त्रालयको सचिवलाई हुनेछ ।

(४) यस दफा बमोजिम सजाय गर्नु अघि कसुरदारलाई आफ्नो सफाइ पेस गर्न मनासिब मौका दिनु पर्नेछ ।

४३. पुनरावेदन गर्न सक्ने: दफा ४२ को उपदफा (३) बमोजिम भएको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने पक्षले त्यस्तो निर्णय भएको मितिले तीस दिनभित्र सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।

४४. प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दा चलाउन बाधा नपर्ने: यस ऐन बमोजिम कसूर हुने कुनै कार्य अन्य प्रचलित कानून बमोजिम समेत कसूर हुने रहेछ भने सो कानून बमोजिम मुद्दा चलाई सजाय गर्न यस ऐनमा लेखिएको कुनै कुराले बाधा पुऱ्याएको मानिनेछैन ।

परिच्छेद- ९

विविध

४५. स्थानीय बासिन्दालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने: (१) अनुमतिपत्र प्राप्त प्रवर्धकले विद्युत आयोजनाको विकास तथा सञ्चालन गर्दा आयोजनाबाट प्रत्यक्ष प्रभावित स्थानीय बासिन्दालाई निजहरुको सीप र योग्यताका आधारमा रोजगारीमा प्राथमिकता दिनु पर्नेछ ।

(२) विद्युत आयोजनाबाट प्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित स्थानीय बासिन्दाले त्यस्तो आयोजना विकासको लागि शेयर लगानी गर्न चाहेमा स्वपूँजीको शेयर लगानीको आधारमा न्यूनतम र अधिकतम शेयर प्रचलित कानून बमोजिम निर्धारण गरी तोकिए बमोजिम लगानी गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

४६. विद्युत संरचनाको प्रयोग: (१) अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले विद्युत प्रसारण वा वितरणको लागि निर्माण गरेको विद्युत टावर, पोल तथा भूमिगत प्रणाली अन्य प्रयोजनको लागि आपसी सम्झौताको आधारमा प्रयोग गर्न दिन सक्नेछ ।

(२) विद्युतको पोल, टावर, प्रसारण तथा वितरण लाइन र सोसँग सम्बन्धित संरचना उपर अनुमतिपत्रको अवधिभर अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाको स्वामित्व र अधिकार हुनेछ ।

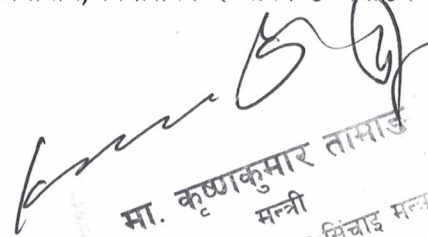

मा. कृष्णकुमार तामाङ
मन्त्री
बासिन्दा, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय

(३) अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाको स्वामित्वमा रहेका विद्युतको टावर तथा पोलमा सो संस्थाको लिखित स्वीकृति बिना कुनै पनि प्रकारले प्रयोग गर्न वा विज्ञापनका सामग्री राख्न पाइने छैन।

४७. उर्जादक्ष उपकरणको प्रयोग: अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले विद्युत आयोजनाको कार्य गर्दा उर्जादक्ष उपकरण, प्रविधि तथा प्रणालीको प्रयोग गर्नु पर्नेछ।
४८. विद्युतीय माध्यमको प्रयोग गर्न सक्ने: प्रदेश सरकार वा सम्बन्धित निकायले यस ऐन बमोजिमको प्रस्ताव आह्वान, प्रस्ताव मूल्याङ्कन, अनुमतिपत्र सम्बन्धी कुनै वा सम्पूर्ण कार्य गर्दा विद्युतीय प्रणाली वा माध्यमको प्रयोग गर्न वा गराउन सक्नेछ।
४९. नवीकरणीय ऊर्जा सम्बन्धी कार्य: स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्र रही आवश्यकताका आधारमा नवीकरणीय ऊर्जाको सर्वेक्षण-अध्ययन, निर्माण, उत्पादन तथा सञ्चालन सम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्न सक्नेछ।
५०. आयोजनाको शेयर हस्तान्तरण: यस ऐन बमोजिमको आयोजनामा गरिने लगानीको शेयर हस्तान्तरण सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।
५१. एकीकृत रूपमा कार्य गर्न सक्ने: यो ऐन तथा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम विकास आयोजना सञ्चालन गर्ने निकायले एकआपसमा समन्वय गरी एकीकृत रूपमा सडक, बिजुली, खानेपानी, सञ्चार लगायतका संरचना निर्माण गर्न सक्नेछन्।
५२. अधिकार प्रत्यायोजन: यस ऐन बमोजिम कार्यालयको प्रमुखले आफुलाई प्राप्त अधिकार आवश्यकता अनुसार मातहतका वरिष्ठ अधिकृत वा अधिकृत कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।
५३. नियम बनाउने अधिकार: प्रदेश सरकारले यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्नको लागि आवश्यक नियमहरू बनाउन सक्नेछ।
५४. निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाउने अधिकार: यस ऐन बमोजिम विद्युतको विकास, प्रवर्धन तथा सञ्चालन गर्न प्रदेश सरकारले आवश्यक कार्यविधि, निर्देशिका र मापदण्ड बनाउन सक्नेछ।

मा. कृष्णाकुमार तामाङ
मन्त्री
खानेपानी, ऊर्जा तथा सिंचाइ मन्त्रालय